

ELŐFIZETES

MELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyezer 30 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1915.

POSZTERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, július 23.

Ivangorod közelében a szövetséges csapatok.

Budapest, július 22. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

A Visztulától nyugatra fekvő terület tegnap ismét a szövetségesek nagy sikerének színhelye volt. Az ellenség főállását, melyet az oroszok Ivangorodtól nyugatra és délre a Kozienice—Janowiec vonalon emeltek és várszerűen kiépítettek a német csapatok Radom-novoalexandriai-ut mindkét oldalán áttörték. Az oroszok Ivangorodra és Visztula jobb partjára hátrálnak. A visszavonulókat és a novoalexandriai hidat német tüzérség már tűz alatt tartották. Nyugatról osztrák-magyar, délről német csapatok harcolva közelednek Ivangorod erőidehez. Visztulától nyugatra menekülő oroszok sok falut felgyújtottak és Visztulától keletre a harcok lankadatlan heveséssel tovább tartanak. Az ellenség a legmakacsabbul védekezik.

József Ferdinánd főherceg hadseregének részei Codelnél és Borzechovnál kemény tusa után oroszokat több állásból kivetették. Az ellenség veszteségei nagyok. A főherceg hadseregénél foglyoknak tegnap jelentett száma nyolcezerre, zsákmány tizenöt géppuskára és négy lövészkoocsra emelkedett.

Tovább keletre a Bug felé német és osztrák-magyar csapatok szintén több helyen betörték az ellenséges vonalakba. A felső Bug mellett Kamionka-Strumilovától északra magyar ezredek rohammal elfoglalták a dobrotvori hídfőt. A Zlota-Lipa és Dnyeszter melletti helyzet változatlan.

Olasz hadszíntér:

A görög grófságban tegnap is lankadatlan heveséssel tombolt a csata. A doberdoi fensik a tengerpartig tegnap egész napon át különösen nehéz tüzérségi tömeg tűz alatt volt. A hős védők helytállottak és az ellenség minden rohamát fényesen visszaverték. Monte Ipsichtől Polazzoig terjedő szakaszon olaszok estig közelebb nyomultak állásainkhoz. Ejjel előbb Selznél, majd az említett helység és Vermeigliano közt az egész arcvonalon újból támadtak. Ma kora reggel összes rohamokat véresen visszavertük. A derék magyar népfelkelés itt ismét hősiességgel ellentállott. Polazzonál az ellenségnek több előretörése már tegnap napközben összeomlott. Sdraussinától keletre csapataink ma reggel ellentámadásba mentek át és összes előbbi állásaikat hatalmukba kerítették. Ellenség itt visszavonult. A fensik északnyugati szélén elkezdett küzdelem még tart. A görzi hídfő ellen nevezetesen Podgorza irányában olaszok szakadatlanul új erőket vetettek harcba. Egymásután tíz gyalogezred támadott e helyen hiába. A küzdelemből csaknem mindenütt kézi tusa lett. Három roham hiúsult meg tegnap állásaink előtt. Egyes árokba sikerült behatolnia az ellenségnek, de éjjel ismét kivetjük. Epp így meghiusult gázbombákkal ellátott gyengébb erőknek Csevnánál megkísérelt támadásai is. Azon két előretörést, amelyet a Ponte Sabotino ellen egy-egy ezred intézett, tüzérségünk oldalozó közreműködésével szintén véresen visszavertük, páratlan lelkesedéssel úgy a doberdoi fensikon, mint görzi hídfőnél megtartották állásaikat. A harcok azonban még nincs vége. Plavánál, Tolninonál és tovább északra ellenség tegnap élénk ágyuzást folytatott. Krn területen ütközetek tovább tartanak. A karinthiai és tiroli határvidéken a helyzet változatlan. Híser altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Varsói szorították vissza a németek az oroszokat.

Berlin, július 22. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Argonnek nyugati részében csapataink előbbre haladtak. Más és Mosel között élénk ágyubarok voltak. Leintreytől délre a franciák támadása közvetlenül előállításaink akadályai előtt omlottak össze. Vogézekben

Reichsackerkopftól délnyugatra az ellenség tegnap halszor támadott. A bajor csapatok nagy véres veszteségekkel visszaverték. Ellentámadásunkkal visszavettük azt az árokreszt, amely még ellenség kezén volt és es alkalommal százharminchéti alpesi vadász, köztük három tisztet elfogtunk. Este Sondernachnál is visszavertük az ellenség támadását. Ellenségnek egy kétfedeli repülőgépe védőágyúink tüzeben a parroyi erdőben

lezuhant. A Münster völgy felett vitt légi harcokban három német repülő három ellenfelével szemben győztesen maradt. Uldözés közben kettőjüket kényszerítették, hogy Pohanner-völgyben leszálljanak.

Keleti hadszíntér:

Szávletől északkeletre koncentrikusan előnyomuló csapataink sikeres harcok közben négyezeregyszázötven oroszot elfogtak, ezenkívül öt géppuskát, sok podgyaszt és egy utásztelepet zsákmányoltak. Az alsó-dubissa menti áttörés eredményeképpen, az előretörő német oszlopok Grynszki Gudzluny vidékéig jutottak, utközben több ellenséges állást rohammal szereztek meg. Oroszok a Kievo—Totola—Njemenig terjedő egész arcvonalon hátrálnak.

A Mariampol—kovnoi uttól délre üttört rést kiszélesítettük és tovább kelet felé tért nyertünk. Négy tisztet és egyezerkettőszázötven főnyi legénységet elfogtunk és négy géppuskát zsákmányoltunk.

A Narew mentén ellenség beszűntette reménytelen ellentámadásait.

Visztulától délre oroszokat a varsói megnagyobbított hídfőállásába a Blonie—Nadarzyngora—Galvaria vonalba szorítottuk vissza.

Délkeleti hadszíntér.

Woyrsh vezérezredes hadseregének német csapatai merész nekirohánással megakadályozták az ellenség kísérleteit, hogy a megvert csapatát Ivangorod erőidei előtt megállítsa. Dél tájban vitéz sziléziai katonáink rohammal elfoglalták a Lagov-Lugovaholai nagy hídfőállást. Nyomban utána osztrák-magyar csapatokkal vállvetve az ellenséget az egész arcvonalon vissza vertük a várba, amelyet imár szorosan körülfoztunk.

Ivangorodtól észak-nyugatra osztrák-magyar csapatok a Visztula nyugati partján még harcolnak. Tegnap több mint háromezer oroszot elfogtunk és tizennégy géppuskát zsákmányoltunk.

Visztula és Bug között a csata Mackensen tábornagy fővezérlete alatt tovább tart.

Lublintól délnyugatra osztrák-magyar csapatok előbbre haladtak. Siennickavola (Rejoviectől délre) és Bug között rohammal elfoglaltuk az ellenséges állás széles szakaszait.

Megjegyzés: Lagow harminc kilométernyire keletre, Lugovahola tíz kilométernyire északkeletre van Zwolentől. Legtöbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Ha újra kezdhetnék...

Arad, július 22.

Közeledvén egy éves fordulója annak a napnak, a mely a világháború kitörését eldöntötte, valamelyik semleges állam újságja az érdekesség kedvéért utnak bocsáthatna egy akadémikus értékű körkérdést:

Ha egy esztendővel vissza lehetne eszínálni az időt, ma is úgy cselekednék, mint a hogy egy esztendő előtt cselekedett?

Meg lehetne ezt kérdezni Szerbia vezetőitől. Vajon, ha jobban sejtik előre a történendőket, megint beugranak Oroszország hitegetésének, megint odadobják az országot a harcok és járványok prédájának, abban a hitben, hogy az orosz keresztültalpos Ausztria-Magyarországon, hogy Szerbiát a megálmodott nagy szláv államá tegye?

Feleletet lehetne kérni Franciaországtól. Ha visszatérhetne az egy esztendő előtti időre, megint bódultan üdvözlőné a revanche hajnalát? Megint elnémitaná a béke barátjait, és megint háborút követelne a civilizáció és a kultúra nevében. Ha mind az a szörnyűség, a mely azóta beteljesedett, csak kegyetlen álom lenne, álom, amely csak okulást szolgáltatna, megint a háború mellett döntene?

Es Grey, az azóta pihenőre tért angol államférfiu, a kinek kezében volt a béke és a háború kérdése, megint ugy intózná borzalmas intrikáit, hogy abból a világháború szüllessen meg? Milliók halálhörgésére, száz milliók bajára, nyomoruságára, emésztő gondjaira gondolva, amelyek Grey mesterkedéseiből támadtak, — megint azt tenné, amit egy esztendő előtt tett. Megint fölálodná Anglia tengeri hajóit, a rajtuk járó emberéletet, csak azért, hogy Anglia világhatalmát a németek versenye ellen a legbiztosabb módon megvédje?

Oroszország feleletét könnyű sejtteni. Egy esztendő előtt nem sejtette, hogy óriási tulerőt jelentő seregei szét fognak zúllani, le fognak sorvadni: hogy kudarcról-kudarca érve, a saját országában lesz kénytelen vissza-visszavonulni. Hogy a legyőzhetetlen sereg nem tudja föltartóztatni az ellenséget attól, mikép az orosz birodalom legértékesebb területeit megszállja és maholnap Varsót is elfoglalja. Megért-e ilyen óriási kockázatot a nagy szláv eszme, megért-e a francia szövetséges bökézü kölcsönzése, az angolok barátsága?

Bizonyára Belgium is másként értelmezné a semlegességet, ha újra módjában lenne határozni a felől, hogy békében engedi-e át földjén a németeket. Szegény Belgium! Tudta, hogy valakivel össze kell barátkoznia és valakivel össze kell vesznie; és oly szerencsétlenül választotta meg, hogy kihez szegődik barátnak és ki ellen ellenségnek.

... Ha végül bennünket kérdenének meg, talán mi egyedül válaszolnánk rá tiszta hittel így:

— Ha ma kényszerítenék ránk azt

a harcot, amelyet egy esztendeje föl kellett vennünk: ma is csak ugy tenénk. A világ legnagyobb békebarátja a mi uralkodónk; ma is az lenne, ha ez az esztendő nem következett volna be. Azt, amit egy esztendő hoz, nem gondolhatuk előre: de a magunk erejében, a magunk igazságában bizva, félelem nélkül vettük föl két határ felől, két ellenséggel szemben a harcot. Ha újra az egy esztendő előtti időnél vagyunk, — újra készen állanánk az ország sorsát védő harcra, az emberfeletti küzdelemre, még akkor is, ha nem tudjuk, hogy az — Varsó kapuihoz fog vezetni.

A jászku cirkáló.

(A magyar kmden. — Horthy Miklós hajója.)

Tengeri tábor, július.

...Ezek a kunsági legények
És Horthy Miklós, a kapitány...

A jászku hajó: a Novara. A magyar és osztrák hadiflotta Spaun-típusú cirkálója. A hajóhadban ez a leggyorsabb cirkáló. Gyorsasága 28—32 tengeri mérföld óránként. A parancsnoka nagybányai Horthy Miklós sorhajókapitány (ezredes), ez. és kir. kamarás, 5 fősége egykori szűrnységéje és az orosz harctéren hősi halált halt Horthy Szabolcs jászku-sági főispán fivére.

Még a télen, kivált január hónapban, erősen vert a szél a feől, hogy a Novara kitűt a pójai hadihajókból. Legendák keringtek akkor afelől, hogy a Novara 18—20 milliónyi értékét a parancsnok deponálta, mert a hajóval önállóan akar operálni és a hajó összeválogatott magyar legénysége szívvél-lelékekkel viszi a hajót, a merre a hős parancsnok akarja. A legendás hír természetesen csak pójai tengerész szóbeszéd volt, de az bizonyos, hogy a Novara a világháború kitörése óta legtöbbet cirkált az Adrián s nem egy legendás utat tett meg idegen vizeken is.

A magyar kmden, a magyar Hamidie szerepét viszi a Novara, amely akkor is, amikor hadiflottánk az emlékezetes pünkösdi kirándulást végezte az olasz partokhoz, legtöbbet beszéltett magáról. Leginkább azért, mert neki volt a legtöbb vesztesége — azaz, hogy csakis neki volt halottja — és mert a Novara végzett legtöbbet a támadásban, mint önálló hajóegység.

Pedig a Novara felszerelése, mint jól tudja mindenki, tán a legvögőbb a flottában. Ez azért van, hogy annál gyorsabb mozgásu legyen a hajó. A Novara nem sokkal kisebb, mint a legnagyobb hajónk, mégis a gögös dreadnought ugy elmarad mögötte, ha nyakába veszi a tengert, hogy mihamar lölévolságra vannak egymástól.

Nagyon érdekes ember lehet a Novara parancsnoka. Egy ur, aki hosszabb ideig a királyi társaságában élt, egy kamarás, aki az udvari levegőnek azt az elitább részeit szíta, amelyikből maga öfelsége lélekkik, — ma, a háború viharában egy gyorsított, modern hadihajó összeválogatott jászku legénységével szeli a tengerek áriát, uralkodik a hajón és legénységén, ott van, ahová legközelebb a halál, holott sokáig ott élt, ahova nem jut el a hadihajók jellegzetes fekete tüstjének a tojtó illata. Pszichológiai nézőpontból kétségen kívül nagyon érdekes egyéniség Horthy sorhajókapitány, aki bizonyára nem kis onegziával párosítja önmagában a kényesre fejlesztett izléstú urat és a bátor, a szilaj, a vérszűk elébe néző hős, elszánt haditengerész tisztet.

A jászku cirkáló a híres pünkösdi flottatámadáskor Horthy parancsnok vezetésével, mint ismeretes, Ravenna mellett, Porto Corzini partján operált. A hajó személyzete teljes volt. Rajta volt a parancsnokon kívül mind a hat tiszt, az orvos, a négy fővezető mérnök és a 326 főnyi legénység. A hajó felszerelése kilenc darab 10 centiméteres ágyu,

két oldalt egy-egy torpedóvető és elől-hátul egy-egy gépfegyver.

A Novara a porto-corzini olajtartókat, a drótnélküli táviróállomást és a repülőtelepet szándékozott megsemmisíteni. A cirkálót a 79., 80., 81. és 82. számú torpedónaszád vette körül, előtte pedig a Scharfschütze torpedóromboló halad. Ez, alighogy a parthoz értek, befaralt a esatornába. Azon mód akciába is kezdett: tűzbe fogta a kanálisnál húzóóó lövőárkot. Az egyik meglepett őr, akinek sejtelmese volt arról, hogy ellenség sorakozik a part mentén, odakiáltott a Scharfschütze matrózaihoz:

— Mit akartok?

Azt hitte a jámbor, hogy egyik saját torpedórombolójuk kötött ki a lövőárknál.

— Piros pünkösdre jókívánásokat hoztunk, — felelték a rombolóról és tolyvást tüzelték.

A hatalmas fegyverroponására a szomszédos kaszárnyából csakugy özönlött ki a katonaság. Ezeket a szerencsétleneket a Scharfschütze két gépfegyvere halomra lötte s csak alig kettő-három ért közülök a lövőárkba. A bormasztó gépfegyvertűz mezakadályozta a kaszárnyából való kijövetelt. Erre a boldogtalan olaszok a kaszárnya ablakán ugráltak ki. A gépfegyverek tehát ott ritkították őket.

Közben egy közeli halászbarkáról fekete kőpü, fehér fezt viselő emberek lövöldöztek a Scharfschütze, mire a barkát az egyik naszád szétlötötte.

Dolga végeztével a Scharfschütze sértetlenül kisítkott a esatornából. Ebben a pillanatban szabadult föl a Novara. Addig néma volt, mert az előtte lévő romboló meggátolta tevékenységét. Azután annál nagyszerűbben tevékenykedett. Néhány perc múlva szétlötötte a kaszárnyát, majd az így láthatóvá vált olasz útegeket fogta tűzbe s hamarosan végzett velük is.

A Porto Corzini, mint fontos olasz parti támaszpont, rövidesen megszűnt létezni. Igaz, hogy a Novara is szenvedett, hisz őt majdnem teli lövés érte. Egy gránát az őv-páncóit találta, kettő a batos ágyut, egy a szellőztetőt és számos szilánk a kéményeket.

Súlyosabb volt a 80. számú torpedónaszád balesete. Ezen egy gránát óriás léket vágott. De betörték rögtön és a naszád minden nehézség nélkül fatott be Póiba. Egy Braoco nevű matróz, a ki az erősen sérült naszádon kiténtette magát, első osztályu ezüst vitézségi érmet kapott.

Horthy Miklós hajóskapitány az egész idő alatt az ekszponált parancsnoki hidon tartózkodott a tisztjeivel. Onnan vezette a fényes sikerű támadást s ott szókott ki a köny a szeméből, mikor a fadéjezen Persich sorhajóhadnagy, torpedóosztály és őt matróz halálát lelte.

Alighogy véget ért az akció, a Novara félárbóra bocsátotta zászlóját és a fekete naszádoktól kísérve, némán haladt Póia felé. Vitte hat halottját és tizenkét sebesültjét. Ezek közül a kórházban még egy meghalt, kettő kivételével a többi már telépült. Igen súlyosan sebesült meg Lipka Antal belcaóhálózat-mester, aki elvesztette a bal szemét és jobbkarja még most is béna. A hős altiszt első osztályu vitézségi érmet kapott. A legtöbb szerencsétlenséget a hajóágyu páncóslernyőjén fölrobbant ellenséges gránát okozta. Ez vágta ki Lipka szervét is.

Napszálltakor, mikor a generalmars hangjainál a hadihajók bevonják lobogóikat, a Novarán akárhányszor mozgalmas az élet. A tengerészek temploma előtt érdekes ilyenkor figyelni a hajót. Némán elkött, halkán megindul és csendesen siklik tovább, tovább. Társai némán üdvözlik s a matrózok sejtelmesen sugnak össze:

— A jászku cirkáló kitutott.

És a Novara az éjszaka lepiében szeli a tengert. Hol jár, merre operál, mit végez: sohasem publikálják. Csak azt látják az emberek, hogy reggel a helyén van és legénysége feszesen állja a haptákat, mikor fölrepül a lobogója.

Réz Pál.

Délafrikában kirabolt aradi gyémántkereskedő

(Az angol csőcselék pusztításai Johannesburgban. — Menekülés semleges földre. — Az egyetlen német konzul Délafrikában.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 23.

Hírt adtak a lapok azokról a vandál németellenes tüntetésekről és rombolásokról, amelyek a Lusitania elbűvölésével kapcsolatban széles a világon mindenütt, ahol az Union Jack lobogó lang, ahová az angol kormányzat keze elér, az angol kormány tudtával és beleegyezésével, sőt talán utasítására és tervei szerint rendeztek. Megirták a lapok, hogy ilyen tüntetések színhelye volt Johannesburg, a Délafrikai Egyesült Államok fővárosa is, ahol több száz német és osztrák-magyar alattvaló tettek ilyenformán tönkre.

A johannisburgi tüntetésekről és rombolásokról most egy rendkívül érdekes levél érkezett haza. Özevgy Stern Lipótné ismert aradi lakosnak ugyanis három gyermeke él, illetve élt Johannesburgban. Először fia költözött oda, Stern Jaques, aki odakint dúsgazdag gyémántkereskedő. Stern már évtizedek előtt kivándorolt Aradról, előbb Chikagoba, ahol mint aranyműves élt, majd onnan husz év előtt Johannesburgba költözött, ahol becsületes és szorgalmas munkával vagyont szerzett magának. Tíz év előtt ment ki Délafrikába Sterné fiatalabb leánya bátyjához a Johannesburgban férjhez is ment David Vilmos osztrák származású exportkereskedőhöz. Stern Jaques körülbelül három évenként meg szokta látogatni Aradon édes anyját. Utoljára mult év májusában volt Aradon s május közepén utazott vissza második hazájába, magával vive idősebb nővérét, egy petroszényi özvegy arszonyt is.

A johannisburgi zavargásokról most Davidné értesítette hosszú levélben édes anyját. Davidék, akik osztrák alattvalók, a zavargások után elmenekültek Johannesburgból Lourenco Marques ba, amely tudvalevőleg angol birtok. Stern Jaques, a ki amerikai állampolgár, Johannesburgba maradt, de még az Észak-amerikai Egyesült Államok prezidense sem mentette meg őt attól, hogy üzletét össze ne rombolja a csőcselék. Mindezekről különben részletesen beszámol a levél, a melyet a következőkben ismertetünk:

— Tegnap (május 20-án) érkezünk ide, Lourenco Marques ba mint földönfutó menekültek. Amikor elhagytuk Johannesburgot, azt hittük, hogy majd itt portugál területen teljes szabadságot fogunk élvezni, de már látjuk, hogy itt is az angolok uralkodnak, mint mindenütt a földön. Nagyon németellenes itt a hangulat s nem tudom, hogy itt is biztonságban vagyunk-e. Mindenestre ez az egyetlen hely még Afrikában, ahol német konzul van. Most pedig elmondom eleitől kezdve a történeteket.

Május tizenegyedikén kis leányom születésnapját ünnepeltük. Mintegy tizen-tizenketten voltunk együtt csupa németek és magyarok, a háboru kitörése óta ugyanis az angolokkal a társadalmi érintkezés majdnem teljesen megszakadt. A napi háborus hírekről beszélgettünk s becsmpésztett német lapokat olvastunk, midőn valaki megérkezett a városból s elmondotta, hogy a városháza előtt gyűjlik az aláírásokat egy óriási gyűlés érdekében, amely kimondja az ellenséges alattvalók internálását, vagyonuk elkobzását. Már akkor egy német zászlót nagy örömviválgások közt elégették a városháza előtt. Nem tudósítottunk még konzulnasságot az esetről, mert

tudtuk, hogy ilyen mozgalmak már a háboru kitörése óta voltak, csak hogy a kormány ellen volt. De sajnos a miniszterelnök, Botha tábornok és a hadügyminiszter most lent voltak a német nyugatafrikai harctéren s Botha ép e napokban vonult be győzelmesen Windhukba, a fővárosba. Így fej nélkül maradt itthon a kormány s megtörténhetek a hallatlan események.

Szerdán, május 12-én, ebéd után kezdte meg rombolását a mób. Az üzletek ünnep előtti délután zárva voltak s bátyám otthon volt. Négy óra felé azonban kétségbeesetten telefonált neki hollandi származású könyvelője, hogy azonnal jöjjön az üzletbe, hozzon magával egy pár amerikai zászlót, mert a csőcselék rombol. Jaques azonnal el is sietett, értékesebb áruit a trezorba zárta. Időközben férjem hazajött s elmondotta, hogy a városban a német sörösarnokokat, éttermeket és bioszkópokat szétrombolták. Mire bátyám hazatért, már őt is várta a telefonüzenet, hogy üzlete — romhalmas. Huszonöt percig tart az ut e városból villamoson a cottage-nyegyedig s ez alatt az idő alatt teljesen elpusztították üzletét. Sötét este volt már, amikor Jaques ismét visszatért a városba, mi pedig az ablakból néztük a fel-fellobogó lángnyelveket, amelyek mutatták, hogy me re járnak a „hazafiak“.

Szerdáról csütörtökre virradó egész éjjel gyújtogattak, romboltak, törtek, zúztak a tüntetők. Bizonyos rendszer szerint jártak el, jegyzékük volt az üzletekről, házakról s aztán csoportokra oszolva keresték fel azokat. A rendőrség egyáltalán nem avatkozott be a dologba, csak ahol már kifosztottak és kiégették egy-egy üzletet, házat, oda állítottak be egy rendőrt.

Csütörtök reggel megnéztük az üzletet. Ott semmi épen nem maradt, az üvegszekrények, áru összetörve. Bátyám elment az amerikai konzulért, aki azonnal meg is jelent, jegyzőkönyvet vett fel, aztán a még megmaradt arany és gyémántárut maga szállította be egy bankba letétbe.

Csütörtökön egész nap folyt a „tisztességes munka“. A legjobb körök asszonyai és férfiai is megjelentek, automobilon követték a csőcseléket egyik helyről a másikra s nézték a látványosságot. A csőcselék a boltokat betörte, az értékesebb dolgokat elrabolta, a többit az utcára dobta, aztán belül kiégették a helyiséget, úgy, hogy nem maradt más, csak a négy fal. Értették a mesterségüket alaposan. Száz és száz család jutott egy nap alatt kol-dusboira, de sújtotta ez a csapás az angolokat is, mert mindegyik üzletnél négy-öt angol családfo, alkalmazott maradt állás, kerestet nélkül, így Kóbinát is. Ő különben mint amerikai állampolgár kárérítést fog kapni s már be is jelentette igényét 2400 fontra.

Azzal is megfenyegették, hogy a házat felgyújtják, de ezt szerencsére nem tették meg. A házgyújtásnál az volt az eljárásuk, hogy előre telefonáltak a kiszemelt házba, hogy azt mindenki hagyja el. Senki sem ellenkezhetett, mert védelem nem volt. Akkor aztán megjelentek a huligánok s betörték a csütörtök, kidobták, szétrombolták mindent, még a gyermek játékeszeit is, az automobiloikat, logatokat, végül felgyújtották a házat.

Pénteken megérkezett Botha híre, hogy a történetek miatt a legnagyobb mértékben megszégyenítve érzi magát ő is, a hadsereg is, amely tisztességes harcot folytat. De nemcsak Johannesburgban, hanem az egész Unioban hasonló események játszódtak le a pár nap alatt, ami azt bizonyítja, hogy minden London tudtával történt.

Szombaton este megtartották a nagygyűlést, amelyen elégették a német császár arcképet s kimondották, hogy minden német, osztrák-magyar és török állmpolgárt a camp-ekbe internálnak. Mi csomagolunk és menekültünk. A kormány tudta, hogy Johannesburgból sokan elmenekültek, de szemet hunyt s azt mondta, hogy legalább kevesebb kell majd neki elfertani. Csütörtök délután léptük át a határt. Hogy az utolsó órák mily izgatottságban teltek el, azt képzelhetitek, való-sággal megkönnyebűttem, amikor porugal földre léptünk.

Három havi fogház elmaradt katonai szállítás miatt.

(A meggondolt szerződés.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Temesvár, július 22.

Brasch Alfréd huszonnyolc esztendőes ügynök, temesvári lakos, mult év november havában megjelent a temesvári katonai hadbiztosságnál és szalmaszállítására adott be ajánlatot. A hadbiztosság ajánlatát elfogadta és ötven vagon szalma szállítására kötött vele szerződést. A szalma árát préselt állapotban métermázsánként négy korona ötven fillérben állapították meg. A megvásárolt ötven vagon szalma a szegedi katonai élelmezési raktárhoz lett volna szállítandó.

Brasch Alfréd azonban a szerződésben vállalt kötelezettségének nem felelt meg, az eladott szalmát nem szállította, sőt annak szállítását egyáltalán meg sem kezdte. Ennek következtében a katonai hatóság feljelentése folytán a temesvári királyi ügyészség vádat emelt ellene az 1915. évi XIX. törvényoikk első szakasza alapján hadiszállítások körül elkövetett visszaélés büntette miatt. Az ügyben ma volt a főtárgyalás, melyben a temesvári törvényszék ötös tanácsa ítélkezett. A katonai hatóságot Schmidt János dr. főhadnagy képviselte a tárgyaláson.

A vádlott elismerte, hogy a hadbiztossággal a szalma szállítására vonatkozólag a szerződést megkötötte és azt nem teljesítette, védekezett azonban azzal, hogy a szalmát, mely már a szerződés megkötésének idején birtokában volt, illetve, melyet számára Bless Fidéi oreyta'vai lakos mint megbízottja vásárolt s mely Oreysfalva és Vinga községek határában elszállításra készen állott, a rossz téli időjárás és a használhatatlan utak miatt nem tudta idejékorán beszállítani.

Brasch védekezése azonban nem bizonyult valósnak, mert megállapítást nyert, hogy a téli folyamán ismételten járt a hadbiztosságnál és a szerződés érvénytelenítését kérte, majd pedig, mikor ez nem sikerült, azzal a kívánsággal állott elő, hogy a hadbiztosság emelje fel a szalma kialakult árát. Megállapítást nyert továbbá az is, hogy egyszer sem említette meg, hogy a szalmát a rossz utak, vagy a mostoha időjárás miatt nem szállíthatja.

A törvényszék Brasch Alfréd ügynököt bűnösnek mondta ki és azért három havi fogházra és kétszáz korona bírságra ítélte, mely behajthatatlanság esetén tíz napi elzárásra változtatható át. Az ügyész a 92. szakasz alkalmazása miatt semmisségi panaszt jelentett be.

Nyolc napon belül olasz hadüzenet megy Törökországba.

(Francia-olasz bizottság alakult. — P. püldink pusztításai Bariban.)

— Hivatalos távirat. tudósítás. —

Rotterdam—Lugano, július 22.

Olaszország hadat üzen Törökországnak.

Rotterdam. Deloasse bizalmas barátainak körében kijelentette, hogy **Olaszország nyolc napon belül hadiállapotba kerül Törökországgal.**

Törökország és Itália.

Lugano. Az Idea Nazionale és Giornale d'Italia megállapítja, hogy **Olaszország és Törökország egymáshoz való viszonya egyre inkább rosszabbodik.** Mivel a kisázsiai török hatóságok szigorúan átvizsgálják az olasz postahajókat, amelyeknek utasai sok kellemetlenségnek vannak kitéve a ki- és beszállásnál, megszüntették a Szyriába és Palesztinába való hajóközlekedést. Az ottani olasz bevándorolt lakosság és a konzulok amerikai hajókra szálltak. Bár a diplomáciai viszony megszaktítása nincs küszöbön, a Törökországban lévő olasz konzulokat mégis visszahívták, nehogy támadások ériék őket. Jelenleg Szmirnában, Aleppóban és Adanban még tízezer olasz slattival tartózkodik, akiknek sorsa nem ismeretes.

Cadorna Németország és a porta ellen.

Genf. Barzilai, a tárcá- és foglalkozásnélküli miniszter kijelentette a „Stampa” munkatársa előtt, hogy **Ausztria-Magyarország ellentételezése rendkívül erős és váratlanul szívós.** Ennek oka az, hogy az ellenség jól választotta meg pozícióját. Cadorna azt kívánja, hogy **Olaszország nyújtsa át a hadüzenetét Németországnak és Törökországnak,** mert ezek a hatalmak Ausztria-Magyarország erejét támogatják.

Genf. Barzilai, akit párisi barátai a „nagyobb Itália” miniszterének neveznek, hír szerint, a királynak azt tanácsolta, hogy a földrajzi irányoknak megfelelően osszák meg a főparancsnokságot Cadorna és Porro között egyenlő hatáskörrel. Azt hiszik, hogy Barzilai mögött Cadorna személyes ellenfelei vannak.

Közösen dolgoznak az entente vezérek.

Rotterdam. *A Times* indítványozza, hogy a négyesszövetség vezérekari közös konferenciákat tartsanak az egyöntetű működés megbeszélésére.

Páris. *A Matin* írja: **Porro tábornok franciaországi útja, Joffre tábornokkal folytatott tanácskozása arra az eredményre vezetett, hogy egy francia-olasz bizottságot alakítottak, amely üléseit a párisi olasz nagykövetségen fogja tartani. A bizottság első üléset tegnap tartotta.**

Repülőink sikeresen bombázták Barit.

Bern. A Bari ellen intézett legutóbbi osztrák-magyar légi támadás következményei ugylátszik rendkívül nagyok. Erre vall legalább az, hogy a cenzura semmiféle közlést sem engedett meg a károkról. Egy Bari-ban megjelenő lap szerint két bomba a kastély közelében, nyolc a vasúti

állomásra és környékére esett, három a pályaudvar tetőzetén robbant fel, kettő a teheráruraktárban. A raktárhelyiség mellett állott népfelkelők közül a bombák többet megsebesítettek, vagy megöltek. A nagy délolaszországi olaj és selyemgyárakat is megrongálták az osztrák-magyar repülő bombái.

A szerb internált drámája.

(Kéziratok a kályhában. — A nyiregyházai internáltak gyanus üzelmei.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 22.

A háboru elején tudvalevőleg a hatóságok a Délvidékről többeket egyrészt azért, mert idegen — szerb — állampolgárok, másrészt pedig azért, mert magyar állampolgárok ugyan, de egyáltalán megbízhatatlanok és lakóhelyükről — a Szerémségben vagy a Bácskában — könnyen érintkezhetnének Szerbiával, amelynek javára kémkednének, magyar városokba internáltak. Szegeden, Debrecenben, Kecskeméten, Aradon és Nyiregyházán vannak ilyen internáltak.

Nyiregyházán a szerbek viselkedése nem volt valami kifogás nélküli és az a város közönségén kívül a hatóságnak is feltűnt, mely többször kísérletet tett, hogy az internáltak életmódját megváltoztassa. Gyakoribb lakásvizsgálatokat tartott a rendőrség az internáltak otthonában és az egyik ilyen vizsgálat közben, mint Nyiregyházáról írják — szenzáció felfedezésre jutottak.

Az egyik szobában hatalmas cserépkályha van és annak egyik cserepe lazán volt betéve. Természetesen az gyanus volt és mikor kibontották a cserepet, az egész üreg tátongott a cserép nyomán. Az üreg tele volt kéziratokkal, cyrill és magyar betűs papirlapokkal, amelyekre a legmagyargyalazóbb versek voltak írva. A verseket a társaság egyike írta, az inspirációt önmagából merítette és bizony furesa inspirációk voltak ezek.

Tele a legféltelenebb magyargyűlölettel, monarchia ellenes eszmékkel, a szerb nép és a szerb hadsereg dicsőítésével és Nagyszerbia gondolatával. Az internáltak bevallották, hogy ezeket a verseket itt írták és egymás között szavalgatták; így akarva magukban fenntartani a „nagyszerb eszmét”.

A kályhalyukban egy azimű kéziratát is találták. Szerb nyelven, cyrill betűkkel van írva a színmű, amelynek még csak két felvonása készült el, de ez a két felvonás is oly vértázító eszméket tartalmaz, hogy ilyeneket a legvadabb fantázia sem merhetett elképzelni az internáltakról. A darab szereplőiből és az egész beállításból kitűnik, hogy az író az itteni internáltakat vette alapul, egyes szereplőkre teljesen rá lehet ösmerni, hogy melyik internált a modell. A darabot az internáltak bevallása szerint már próbálgatták is, részleteket olvastak fel belőle és ezzel is lelkesítették egymást.

Érdekes a darab tárgya. Egy délvidéki városkában vagyunk a szerb határon. Megjött a híre a monarchia ultimátumának Szerbiához és a kis nemzetiségi városkában órási felordu-

lás támadt. Igazságtalannak és jogtalanak találják a monarchia ultimátumát és egybehangozóan kijelentik, hogy elfogadhatatlan. Különösen a városka egyik vezető alakja, egy ügyvéd áll erősen, akiben világosan rá lehet ösmerni az egyik nyiregyházai internáltra.

Színváltás. Kihirdetik a mozgósítást, a szerb ügyvéd fia katona, de nem engedi, hogy jelentkezék csapatánál. A líu esküjére hivatkozik, mire kijelentik, hogy egy ilyen állampolgár tett eskü érvénytelen, a monarchia nem érdemli meg, hogy katonái az esküt megtartsák. Biztatják a fiút, hogy szökjön át Szerbiába, még van rá mód és harcoljon hazája felszabadításáért, a dicső és osztatlan Nagyszerbiáért ...

A második felvonás a szerbek szerémségi betörését festi. Az ifjú hős, a magyarországi ügyvéd fia, mint hős vonult be a szerb csapatok élén szülővárosába, ahol nagy ünnepekkel fogadják. Virágot szórnak eléje, dícsöítik.

Itt megszakad a színmű, amelynek folytatása a hatóságoknál fog lejátékozni. Az összes iratokat lefoglalta a rendőrség és beterveztette a királyi ügyészséghez, ahol a vizsgálat most folyik.

Az internáltak levelezését tudvalevőleg a hatóságok bonyolították le. Minden levél, ami nekik jött és minden levél, ami tőlük ment, a hatóságok kezén kellett volna, hogy menjen keresztül, azonban nagyon alapos a gyanu, hogy az internáltak a hatóságok megkerülésével is küldtek és kaptak levelet. Hogy mibe mertült ki az internáltaknak ez a ténykedése és mennyiben volt káros az államra, azt a vizsgálat van hivatva megállapítani, amely ebben az irányban is legszélesebb mederben folyik.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 2 órakor.
(Távirat, cenzurálva.)

London. A teisdházban lord Lansdowne beszédet mondott, a melyben a következőket jelentette ki: **Bár néhány nemzet nagyobbodott területtel és nagyobb tekintéllyel fog kikerülni a háborúból, bizonyos, hogy ezt csak meggyengült erőkkel fogja elérni. A háboru nemcsak a haladást és produktivitást fogja feltartoztatni, hanem pénzügyi katasztrófák korszakát fogja teremteni.**

Lugano. A Corriere írja: Lloyd George kijelentette, hogy a kormány a szifájkoló munkásokkal szemben minden engedményre kész, mert ha a sztrájk tovább tartott volna, Anglia a háborut nem folytathatta volna.

Hága. A Le Temps a napokban felhívást intézett Hollandiához, amelyben haladéktalanul felszöktje, hogy osztlakozzék a quadruple-alliance-hoz. E felhívást most a holland nagy lapok kivétel nélkül visszautasítják azzal az indoklással, hogy Hollandia nem akar Belgium sorsára jutni.

Bukarest. Trubetzkoi herceg nisi orosz követ megérkezett.

Krakkó. A lapok Buriánnak lengyel nemzeti komitéhez küldött memorandumát közlik. A lengyelek bizalommal nézhetnek jövő sorsuk elé, az áldozatok bő gyümölcsöt hozandának.

Lugano. Hágai politikai körökben beszélnek, hogy Albert belga király legközelebb az olasz harctérre megy.

Sedanhoz hasonló katasztrófa vár az oroszokra

(Bekerítés fenyegeti az orosz centrumot. — Száz kilométeres fronton folyik a döntő csata. — Katonai kritikusok offenzívánkról.)

Távirati tudósítás.

Lugano—London—Krakó, július 22.

Ötvenezer fogoly Radom elfoglalásáig.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Új offenzívánk Radom elfoglalásáig több mint ötvenezer foglyot eredményezett.

Angliában látják az orosz seregre váró katasztrófát.

Lugano. A Secolo jelenti Londonból: Az orosz harctér eseményei rendkívül aggasztóak. A katonai kritikusok elvárják, hogy az orosz hadvezetőség nem arra gondol, hogy ezt, vagy azt az állást megtartsa, hanem, hogy a Sedanhoz hasonló katasztrófát elkerülje.

London. A Times jelenti Pétervárról: A narew-fronti operációk komolyságát mindenki érzi. Katonakörök tisztában vannak azokkal a nehézségekkel, amelyek az északról és délről egyaránt előretörő német offenzíva okoz. A Ruszki Invalid véleménye szerint a csata az egész háború sorsát eldöntő jelentőségű. A német hadvezetőség beírta, hogy az orosz a főellenség és az oroszok leverése előtt más fronton komoly vállalkozás lehetetlen.

Rablánora fűzik az oroszok a nőket is.

Krakó. A Glos Narodu írja: Az oroszok a San-Visztula szögéből az egész férfi és nőlakosságot javaikkal együtt elcipelték. E területen ezerkét-száz majorságot hamvasztott el az ellenség. Zaleszani község lelkészét, Malinovszkyt szintén magukkal vitték. A Visztula vizállása most rendkívül alacsony, úgy, hogy Varsó és elővárosa, Prága között zátony keletkezett. Az oroszok felkészültek arra, hogy a Lublin kormányzóságából a harangokat elszántsák.

Mackensen döntő csapása az orosz centrumra.

Rotterdam. A Times írja a keleti harctér eseményeiről: Mackensen végre is ráérte az orosz centrumra azt a csapást, amelyre már régen készült. A németek rendkívül nagy jelentőséget tulajdonítanak Mackensen akciójának. Tudósítónk Varsótól Bukovináig bejárta az egész frontot és arról értesült, hogy egész német és osztrák-magyar hadseregek tüntek el és mérültek fel a frontok különféle pontjain. Megfigyelései alapján arra következtet, hogy a Visztula és Bug közötti száz mérföldes szakaszon az egész háború döntő ütközete fog kezdődni. Mackensen akciója csak kezdete ennek a nagy csatának. A támadó osztrák és magyar csapatokat három német hadtesttel egészítették ki, amelyek az orosz hadsereg javával kerülnek szembe.

Negyvenöt hadtest az oroszok ellen.

Bécs. A Times pétervári forrásból azt jelenti, hogy a keleti harctéren összesen 45 hadtest harcol az oroszok ellen. Ezek közül 7 hadtest van a keleti-tengeri tartományokban, 14 a Bug és a Visztula között, 6 vagy 7 az Orsic vidékén, 5 a Nyemen tulsó partján és 8 a Bug és a Dnyeszter között. A Times tudósítója ezzel kapcsolatban azt is jelenti, hogy hiábavalónak bizonyult az oroszoknak az a törekvése, hogy a németek tigyelmét északról eltereljék.

Revált megerősítik az oroszok.

Kopenhága. A Ruszkoje Szlovo írja: Revalba több vonat érkezett osztrák és magyar hadifoglyokkal. A foglyokat földmunkáknál használják föl, mert a tengerparti várost, amely Kurland és Pétervár között fekszik, erődítésekkel látják el az oroszok.

Bekerített orosz lovasbrigád.

Berlin. A Berliner Tageblatt haditudósítója táviratozza: Litvániában a visszavonuló oroszok mindent elpusztítanak, mintha ellenséges ország területén dülárnak. A német csapatok lelkesebbek, mint valaha és eddigi nagyszerű sikereiket is igyekeznek tulszárnyalni. Legutóbb három nap alatt több mint száz kilométert hagytak a hátuk mögött előrenyomulásuk során. Egy egész lovasbrigádot beszorítottak az erdőbe és ez az orosz brigád most be van kerítve.

Orosz erődítések is elpusztultak a Dnyeszternél.

Csernovic. Az oroszok újabb, nagy erődítéseket vontak az alsó Dnyeszter mellé és megkísérelték a folyó balpartján elfoglalt osztrák-magyar állásokat elragadni. Minden törekvésük hiábavaló volt, amennyiben csapataink rendületlenül tartják pozíciójukat. Az oroszok nehéz tüzérséget is hoztak ide, aminek következtében heves tűzrségi harcok törtek ki.

A besszarábiai határfronton az oroszok a legutóbbi éjszakák folyamán rendkívül erősen támadtak, de csapataink minden támadást visszautasítottak. Egy helyen az oroszok áttörték drótkadályainkat: nagyobb tömegek nyomultak előre, amelyeket hirtelen előretört csapataink rendre elfogtak. Az oroszok általában nagy elkeseredéssel támadnak és számos helyen nyolcszor is megismélték rohamaikat. Eddig azonban minden támadásuk teljesen eredménytelen volt.

A „legjobb orosz hadsereget“ verjük meg.

Basel. A Basler Nachrichten szerint a Corriere della Sera londoni levelezője hosszú tudósítást írt a keleti óriási csatákról. Ebben elmondja, hogy a németek és az osztrák-magyar hadsereg hatalmas csapásainak felfogására a Galiciából visszavonult csapatokból egészen új hadsereget alakítottak. A levelező szerint ez a legjobb hadsereg, amit Oroszország valaha kiállított. Esetleges vereségekkel is számítottak előre, mert három védelmi állást létesítettek.

Békét kellene kérniök ellen-ségeinknek.

Berlin. Moraht őrnagy írja a Berliner Tagblattban: A megbízható óramű pontosságával folyik keleti operációnk menete napról-napra. A Nagy Frigyes bátran kidöntött és energikusan végrehajtott csapatmozdulatai tanulmányozásában fölnevelt német tisztikar egészen a háború megkezdéséig a Moltke sztratégiajának hatása alatt állott. Ennek az volt a jelezava: mérlegelni és mérni. Irigyelni valók a mi ifjú katonáink, akik ezt a háborút hadi-tanulmányaik alapján tekinthetik. A hadjárat vezérei Moltke követőiből kerültek ki. Hindenburg, Mackensen és Falkenhayn milyen nagyzeru ifjúságot fog nevelni. Még nem jött el az ideje annak, hogy minden egyes hadvezér érdemeit és akcióit külön-külön mérlegeljék.

Ha ellenségeink az igazság tiszta és egyszerű erejét látják és le akarják vonni a következményeket: békét kellene kérniök mielőbb. A nagy küzdelem vége még nem érkezett el. Aldozatokat és nélkülözéseket kell legyűrnünk és nem szabad ellenségeinket lebecsülnünk. Minden egyes nap közelebb visz bennünket az orosz centrum átkarolásához.

Hogyan szeretnék az olaszok.

Chiasso. A Giornale d'Italia a következő szíriai jelentést közli:

„Innsbrucki hírek szerint a lublini frontra osztrák-magyar erősítések érkeztek. Az oroszok Zamoscénél az osztrák-magyar csapatokat a tulerő ellenére megverték és két magyar zászlóaljat elfogtak. Krakóban Frigyes főherceg vezetése alatt haditanács jött össze, nyilvánvalólag azért, hogy azokat a magasrangú tiszteket, akik a vereséget előidézték, pozíciójuktól megfosztják. Az osztrákok és németek általános visszavonulása várható az egész keleti fronton. A bécsi sajtót utasították, hogy ezt a visszavonulást szükségesnek jelezze, arra való hivatkozással, hogy általános offenzíva szükséges az elernyedő olaszokkal szemben. Ez az offenzíva arra való, hogy az osztrák-magyar csapatok visszavonulását enyhítse, ami az állítólag szétvert orosz hadsereggel szemben nagyon megalázó.“

A Giornale d'Italia híradása reméke a pontos informáltságnak, annyira. Logy a megindult nagyobb sikerű új offenzíva eredményeivel szemben aligha lehet jobbat kitalálni.

Francia minisztertanács az orosz vereségek miatt.

Rotterdam. Párisból táviratozzák: Poincare az oroszok súlyos helyzetére való tekintettel négy magasrangú katonatisztet hívott meg a miniszertanácsba.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy a lakhelyváltoztatást mindenkori a kiadóhivatallal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: Király Ernő fellépte „Tiszavirág” operette.

Szombat: Király Ernő fellépte „Tatárjárás” operette.

* A színház hírei. A Tisza virág operette pénteken este kerül színre Király Ernő vendégfelléptével. Ez az operett volt az idei nyári idény nagy slágerje, melynek összes előadásai zsúfolt házakat vonzottak és különös nagy érdeklődést kelt a mai előadás, amikor Király Ernő az utóbbi évek legkedvesebb szerepét játssza, a többi szereplői a régié maradnak. — A Tatárjárás operette szombaton kerül színre Király Ernő felléptével, akinek Lőrentei egyik legjobb szerepe. A többi szereplők Sz. Rontay Boriska, Pataky Vilma, H. Harmath Józsa, Győző, Várnai, Delli, Kertész, Járai S. stb. A legkisebb szerepet is elsőrendű színész játssza, hogy az előadás minél tökéletesebb legyen. — Az éjjeli ór bohózat ujdonsággal a személyzet teljesen elkészült, a bemutató előadás a jövő hét elejére van tervezve, az előjelekből ítélve sikerre van kilátás.

* Két előadást tart a Vörös Kereszt a Nyári Színházban. Csak a ma reggeli lapokból tudta meg a közönség, hogy a Vörös Kereszt színházi estélyére előjegyzéseket elfogad a színházi pénztár is már az első napon tömeges előjegyzés történt. A páholyok közül már csak négy darab nincs elfoglalva s a földszinti zártszékek tekintélyes részére is előjegyzések történtek. Ez az óriási érdeklődés arra indította a Vörös Kereszt Egyesület elnökségét, hogy a 30-án bemutatandó grandiózus műsort 31-ikén, szombaton is megismételje. A színházhoz a maga részéről készséggel járult hozzá ehhez s így a Vörös Keresztnek két színházi estélye lesz. A pompás s rendkívül változatos műsort vasárnapra hozza nyilvánosságra teljes részletességgel az egyesület s ezen a napon kezdik meg a jegyek kiadását is. Miután mozidarab is szerepel a műsoron, a közönségben az az agály merülhet fel, hogy az első sorokban nem lehet tisztán látni a képet. A rendezőség azonban jó előre gondolt erre s a mozivásznat mélyen bent a színpadon helyezi el, úgy, hogy a legelső sorban is egészen tisztán lehet majd látni a moziképet. Különben is a műsornak csak kisebb része a mozi, míg a nagyobb része alkalmi színdarabokból, színpadi jelenetekből, énekszámokból s előképekből fog állani. Ismételtlen hangsúlyoznunk kell, hogy a helyárakat nem emelik fel.

* A város nyilvános könyvtára augusztus hónapban is nyitva lesz. Közöljük a könyvtár olvasóközönségével ezt azért, mivel néhány nap előtt felbivtük a közönség figyelmét arra, hogy a könyvtár augusztus hónap első felében takarítás miatt zárva lesz. Miután azonban a könyvtár teremtőre katonai szolgálatra behivatott, a tervbe vett takarítás végre nem hajtható s így a könyvtár augusztus hónap első felében a közönség rendelkezésére áll.

* A bosszu. (Az Uránia színház szenzációs műsora.) Két remek képet mutat ma be a színház közönségének. Az egyik a Bosszu című társadalmi dráma, két árva története. Darlot tanár két árva fogad magához és felneveli őket. Halálos ágyán egy gyűrűt ad nekik és csak arra figyelmezteti őket, hogy ne legyenek bosszuállók. Elválnak egymástól a gyermekek is, az egyik orvos lesz és tanulmányutra indul, egy időre elhagyván menyasszonyát. A másik otthon marad és ugyanabba a nőbe lesz szerelmes. Visszatér az orvos és a két fivér nem ismerve egymásra, párbajozik a nő miatt. Nevelőapjuktól kapott gyűrű emlékezteti őket egymásra és örömmel bocsájtanak meg egymásnak. A téma beállítás, a kép rendezése és a szereplők játéka is kitűnő. Ottó mint hordár, egy szellemes vigjáték képezi a másik alágert. — Hőseink diadalutja Galiciában, 1200 méteres hiteles harctéri felvétel, legközelebb az Urániában. 5

* A csábító. (Az Apolló műsorából.) Ma este mutatja be az Apolló színház ezt a komoly művészi mozidarabot, amelynek eseményét a legmélyebb és a legrejtettebb érzésekre építette a szerző. A dráma hősnőjét, a szépséges Lizát, az élet örvénye fenyegeti. Már összeesapnak felette a hullámok, amikor egy védőkar nyul feléje s visszaadja őt a mosolygó életnek. A mai új műsor többi számaival is nagy sikert aratott az Apolló színház, amely még pénteken vetíti ezt a kiváló programot. 3

* Az éjszaka borzalma. (Szenzációs bűnügyi dráma az Apollóban.) Nagy eseményre készül az Apolló-színház. Szombaton és vasárnap mutatja be a szezon egyik legszenzációsabb és legnagyobb szabású filmjét: Az éjszaka borzalma. Ez a három felvonásos bűnügyi dráma magasan tulszárnyalja a hasonló zsánerű moziképeket s maga a eszlekmény is egészen eredeti gondolatokból van megkonstruálva. Egy tengerparti világítótorony körül játszódik le a dráma tragikus eseményei. 3

Bulgária ismét elutasította az entente-ot.

Bolgár ellenszenv Oroszországgal szemben. — Makedónia birtoka.)

Távirati tudósítás.

Szófia, július 22.

Saviński szófiai orosz követ, aki már annyi kosarat kapott a bolgár kormánytól, csak nem hagy fel kísérleteivel. Ismét felkereste Radoslaw miniszterelnököt és megkérte közölje vele Bulgária azon legminimálisabb követeléseit, amelyeknek teljesítése esetén akcióba lépne az entente oldalán.

Radoslaw miniszterelnök, amint politikai körökben beszél, még az eddigieknél is ridegebb választ adott Oroszország követének.

Bulgária egyedül Makedóniát kívánja.

Luganó. Luciano Magrini a Secolo kétségtelenül megbízható és jól informált baikáni tudósítója lapjának Szófiából ezeket jelenti: Bulgáriában tulajdonképpen váratlanul csekély hatása mutatkozik az európai háborúnak. Bulgária telve van haraggal Szerbia, Görögország és Románia ellen, valamint az orosz cár ellen is, a ki Konstanzában meglátogatta volt a román királyt és elfogadta annak az ezrednek a tulajdonosságát, amely ezred elsőnek lépte át annak idején a bolgár határt. Ausztria-Magyarországnak Szerbia elleni háborúját Bulgária igen barátságosan fogadta. A bolgár sajtó egy része megelegedéssel ir az oroszokat ért vereségekről is. Momsulow dr., a bolgár szobranje alelnöke a Dnevnik szerkesztőjének kereken kijelentette, hogy a monarchia galíciai sikerei reá a legjobb hatással voltak. Bulgária hangulata érthető, mert a bolgárok egyesgyedül Makedóniára gondolnak. Bulgária kész lenne akár Trákiát is visszaadni a törököknek, ha Makedóniát megkaphatná. A törökökkel a tárgyalások egyre tartanak. Muniációt, cementet és benzint már is átjutat Bulgária Törökországba. A tárgyalások során a tilipoppolisz—dedeagacsi vasutvonal területének kérdésében az idősebb Szawow tábornok Konstantinápolyban is eljár. A németek befolyása Bulgáriában nemcsak nagy, hanem szívesen is látott. Szófiában teljesen németbarát az atmosféra. Utsew tábornok hadügyminiszter, az idősebb Szawow tábornok és Buyajew tábornok hadseregtelügyelő mind Németországgal tartanak. A nép körében azonban sok az orosz barát és különösen

aggódnak a háborútól, mert az 1912 és 1913. év véres áldozatai még mindenki emlékében élnek. A Radoslawow kormány többé, vagy kevésbé nemetbarát. A Stambulow-pártiak közül Pesew közoktatási miniszter a négyes entente oldalán viselőndő háboru határozott ellensége.

A bolgár hadsereg nagygyakorlata.

Berlin. A bolgár hadsereg nagygyakorlatai, a melyeket Ferdinánd cár maga vezényel, Ujbulgáriában Newrokopnál megkezdődtek. Törökországot két vezérkari tiszt képviseli a manőveren.

Oroszországban letartóztatott románok.

Bukarest, július 22. Mintegy öt héttel ezelőtt Stefanescu A. bukaresti nagykereskedő egy Medler nevű kereskedő társaságában Odesszába utazott, ahol különböző árukat vásárolt. Mikor a két román kereskedő Odesszából el akart utazni, kémkedés gyanúja alatt letartóztatották őket. Az odesszai román konzul azonnal megtette a szükséges lépéseket szabadonbocsátásuk érdekében, amire az illetékes orosz hatóságtól ígéretet is kapott. Azóta azonban már hetek multak el és a két ártatlan ember még mindig fogságban szenved.

Románia helye Németország mellett van.

Bukarest. A román népliga ülést tartott, amelyen határozottan kimondották, hogy a népliga elítéli a társadalmilag letört ügynek munkáját s csodálkozik a nemzet felelős vezetőinek magatartásán. Románia jövője csak Németországgal való barátságos viszony mellett erősödhet meg s ezért a népliga elítéli a háborus agitációt. Románia szerepe a béke helyreállításán dolgozni, nem pedig vérontást követelni.

— Adjunk látosöveket katonáinknak. Jó távcső egész csapatokat menthet a meglepetés veszedelmétől és az ellenség kikémielésére is a legbiztosabb segítő eszköz! Küldjük el távcsöveinket hős katonáink számára a Hadsegélyző Hivatal címére (Budapest, IV. Váci-utca 38. szám.)

Belekergetjük az oroszokat a Polesie mocsarakba.

(Kis területekre szorultak össze az oroszok. — Nem tudnak visszavonulni.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28.

Oroszország nyugati felének az a része, amelyet nagyjában a Grodno Novo-Georgievsk, Varsó, Ivangorod, Lublin, Kovel, Brest-Litovsk, Grodno városok közt húzott vonal határol, nemcsak gazdasági, hanem egyúttal és főképen stratégiai szempontból is legfontosabb területe a cár rengeteg birodalmának.

Az orosz vasutak nagyon ritka hálózatát itt tömörül sűrű vasútrendszerré. Szentpétervár és Moszkva felől 9 vasúti vágány torkol a Varsó-Ivangorod-Lublin közti vonalba s ezeket az előrefutó vasúti vonalakat hat-hár-ant-vágány köti össze egymással. A sok milliós orosz hadsereg mozgékonyságának főfeltétele ez a tisztán a hadügyi kénytelenségek kedvéért kiépített vasúthálózat.

Ugyancsak erre a területre szorult össze az orosz várrendezés is. Egyfelől a Narew-Bohr-Nyemen-vonal apróbb erődítményei, másfelől Varsó, Novo-Georgievsk, Ivangorod és Brest-Litovsk nagyszabású táborvárai úgy araban, mint oldalában is hatalmasan védik a szóbanforgó s a lehető legnagyobb gondal előkészített orosz hadművelési alapterületet. Hatalmas katonai raktárakat, gyárakat és laktanyákat telepítettek ide az oroszok, s rengeteg mennyiségű élelmiszeranyagot halmoztak fel a táborvárak védett területében, hogy az orosz birodalom óriási távolságai ne legyenek útjában a gyors tempójú hadviselésnek. A győzelem lehetősége az oroszokra nézve jóformán ennek a területnek birtokától függ.

Miután a várharc elméleti a szövetségesek ostromló szereinek nagyszerepessége miatt halomra dőltek, az oroszok — bár egy teljes esztendő állt rendelkezésükre ahhoz, hogy várakat modernizálják — alig remélhetnek azok ellenállásától hónapokra terjedő időt. Így állván a dolog, az orosz kolosszus minden erejével azon volt, hogy lehetőleg távolítsa az ellenséget e feltételezett országrésztől.

Minden áron a német birodalom, vagy Magyarország területére szeretne volna tehát átvinni a háborút. Az erre irányuló előkészületek történetét mindnyájan ismerjük s tudjuk, hogy a cél az ellenség csak egyik részével, azzal is nagyon tökéletlenül s csak rövid időre érte el. A szövetségeseknek május elején megindult, alig elképzelhető méretű támadó hadjárata napról-napra jobban eltávolította az orosz hadsereget a kitűzött cél elérésének lehetőségétől s most úgy áll a dolog, hogy diadalról-diadalra siető vitéz csapataink összes felénk néző részein botond bárdként döngetik fentebb ismeretett orosz hadművelési bázis kapuit.

Ez a körülmény egyúttal legfőbb jellemvonása a keleti hadszíntéri hadihelyzetnek.

Egy hosszú nehéz esztendő viszontagságos küzdelmei árán a szövetséges német-magyar-osztrák csapatok hősiességi viaskodása teljesen megérlelte a helyzetet. Most már nem arról van szó, hogy kedvező előfeltételeket teremtsünk a közelgő nagy összecsapás számára, hanem magáról a győzelmet biztosító nagyjelentőségű összecsapás megvívásáról kell beszélnünk.

Mert, hogy a szövetséges csapatoknak stratégiai helyzete, mint a helyzetet befolyásoló összes egyéb tényezőknek állása most már elvitathatatlannal biztosítja számunkra a nagy, tövetkezmenyekkel járó győzelmet.

Ha a Riga felé előretörő balszárnytól s a Zlota-Lipa mentén küzdő jobbszárnytól — melyeknek küzdelme ugyan nem kevésbé dicsőségteljes, de semmiesetre sem döntő jelentőségű — eltekintünk a szövetséges csapatok csata-arevonala északon Kolno vidékéről kiindulva, a Narew folyó — Novo-Georgievsk — Blonie — Radom városok — az Ilzanka-patak, majd Krasznik — Krasznosztav — Grabowiec — Grubieszow helységek vonala közt, mint egy kemény szorítású harapófógó három oldalról veszi körül az oroszok feltételezett hadművelési bázisát.

Az oroszoknak rengeteg nagyságu hadserege erre a három oldalról körülzárt, korlátolt területre van szorítva.

A szövetséges csapatok nyomása főleg észak és dél felől érvényesül. Az oroszok két főarevonala tehát háttal egymásnak észak és dél felé néz. Ha már most figyelembe vesszük, hogy ilyen nagy hadseregek mélységi kiterjedése rendkívül nagy, könnyen belátjuk, hogy a két háttal egymásnak álló hadsereg hadtápterülete — amelyet azonkívül egy arccal nyugat felé néző hadsereg hadtápkörlete is keresztez — talán már érintkezik egymással.

A hadseregek bázisozásának ilyen helyzete annál kevésbé tűr sokkal nagyobb összeszorítást, mert mint egy pillantás a térképre, mutatja a rendelkezésre álló hadtápkörletek már most is igen szűkek s a belőlük az anyaország felé vezető összeköttetések is egészen ferde irányba vezetnek.

Az a terület, a melyre az orosz hadsereg óriási tömege jelenleg össze van zsúfolva, ugyanannyi békés lakosság számára sem volna sok. Ha már most figyelembe vesszük, hogy a működő és harcoló hadsereg mennyivel nagyobb követelményekkel lép fel, igényei mennyivel nagyobbak, bátran mondhatjuk, hogy az orosz hadsereg helyzete már a térbeli viszonyoknál fogva is felette szorongatott.

Hogy mit jelent az ilyen szűk helyre való összetömörülés nagyobb haderők számára, azt mi is könnyen beláthatjuk, akik pedig az őszi manővereken alig 90-100 000 embernyi tömeghez vagyunk hozzászokva. Hát még mennyire fokozódik ennek a körülménynek a hatása, ha hozzászámítjuk azt, hogy az orosz hadsereg rendelkezésére álló, ellenség határolta szűk területen a vereségek egész hosszú sorozata miatt összezavart orosz főhadsereg tartózkodik, amelynek alig kibogozható zavartságában észak, nyugat és dél felé kellene megvédeni e döntő fontosságú területet.

Még szorultabbnak kell látnunk az orosz hadsereg helyzetét, hogyha meggondoljuk, hogy az adott esetben a megvert és üdvét a visszavonulásban kereső hadsereg boldogulásának főfeltétele, a szabad visszavonulás lehetősége is hiányzik.

A polesie mocsaras, nagy hadseregek visszavonulására jóformán használhatatlan területe ugyanis két messze elválasztott területre — egy a Polesietől északra és egy attól délre fekvő visszavonulási területre osztja az orosz főhadsereg mögött fekvő terepet. Az összezsúfolt, megvert hadsereg az áttekinthetetlen káoszban vagy az egyik, vagy a másik irányba kénytelen elvonulni. Mint a kereskedők zsinagtartójából a fonátnak, olyan lassan kell az orosz kolosszus hadseregének legembolyitódnia.

Hogy az ilyen lassu elvonulás szemben a nyomon követő, lankadatlanul üldöző szövetséges csapatokkal milyen óriási veszteségekkel jár, azt felesleges külön hangsúlyozni.

Mindezek a felsorolt körülmények pedig s mellett tanuskodnak, hogy a szövetséges hadseregeknek az északi hadszíntéren való további előnyomulása — egyfelől az éppen elért Narew-folyó vonalán túl, másfelől Lublin-Cholm városon keresztül — mindenesetre rendkívüli eredménnyel járhat.

Szorongatott helyzetükből az oroszok csakis a szünet és megállapodás nélkül való visszavonulás útján szabadulhatnak.

A csalódott gazdák.

(Kik kapják a magasabb buzaárakat.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 28.

Tudvalevő, hogy a buza és rozs maximális árának megállapításánál a kormány a harminehet koronás alapárnál magasabbat állapított meg azok számára, a kik már július és augusztus hónapokban adják el a gabonájukat. Ennek a kedvezményes árának legmagasabb tétele, a negyven koronás ár e hó 21-ig volt érvényben. Most a harminckilenc koronás ár, két hét múlva, harmincnyolc, ezután harminchét, s augusztus végétől kezdve lép életbe a prémium nélküli ár.

Természetes, hogy a gazdák közül igen sokan igyekeztek buzájukat minél hamarabb learatni és kiesélni, hogy ha már nem e negyven, legalább a harminckilenc, vagy harmincnyolc, s ha már nem több: a harminchét koronás árat élvezzék. A kik azonban készen lettek vele, azokat kellemetlen csalódás érte.

A mikor a Hadi Termény Részvénytársaság bizományosainál jelentkeztek, ezek hosszú kötelelet adtak át nekik aláírás végett. Ebben a köteleletben az foglaltatik, hogy a buzáért oly maximális árat fog a Hadi Termény Részvénytársaság kifizetni, a mely az átvétel időpontjában lesz érvényben. Azt, hogy a buzákat mikor fogják átvenni, nem garantálja a Hadi Termény Részvénytársaság, se a bizományos. Lehet tehát, hogy azt a buzákat, a melyet ma a harminckilenc koronás maximális ár időszakában ad el a gazda, csak akkor fogják átvenni, a mikor már 36 korona lesz az ára. A gazda tehát semmielő hasznát nem látja annak, hogy a gabonát korábban hozhatja forgalomba.

A mellett a Hadi Termény Részvénytársaság részéről oly kis mennyiségben történnek a diszpozíciók, hogy igen kicsi lehet azoknak a gazdáknak a száma, a kik a magasabb árakat megkaphatják. A diszpozíciók hiányának az oka egyrészt az az elintézetlen disputa, a mely a Hadi Termény Részvénytársaság és a malmok között függ, másrészt a H. T. R.-nak az a szempontja, hogy a buza egyenlő részletekben, egy év alatt kerüljön forgalomba.

A bizományosok a gazdákat csak azzal biztathatják, hogy az elsótt mennyiséget előjegyeztetik, s az átvétel, valószínűleg az előjegyzés sorrendjében történik. Másfelől azt beszéljük, hogy a budapesti bizományosok, a kik „közelebb vannak a tához” utánajárással módját tudják ejteni, hogy egy-egy tétel soron kívül, vagy hamarabb kerüljön átvételre, a mi természetesen az illető megbízójának jelentős hasznát jelent. Ugy látszik tehát, hogy a gabonaértékesítés állami fenntartás alatt intézett dolgába is belevegyült az ós magyar betegség, a protekció.

Föltámadt az eltemetett aradi huszár.

(Egy asszony szenvedései.)

Az Aradi Közlöny tudósítojától.

Arad, július 22

A háboruban a legcsodálatosabb események történnek. A harotéren olyan emberek látják viszont egymást, a kik tízenöt-husz esztendeje nem találkoztak. A háboruban olyan férjeket és fiukat siratnak el, akik hónapok mulva élve jelentkeznek.

Ilyen eltemetett katona „feltámadásáról” szól ez a cikk. A csodálatos történetet a „föltámadt” katona felesége mondta el nekünk. A Kasza-utcában lakó Lőrei Kálmán jómódu esztendőszülyos az eset szereplője. Lőrei a mozgósítás idején mint buszárkaplár vonult be az aradi honvédszázadokhoz. Az iparos ugyanis még csak harminéket esztendőszülyos. Hónapokon át harcolt a vitéz magyar huszár, fiatal felesége pedig remegve várta a róla szóló híreket, a tőle jövő leveleket. A huszár szorgalmasan írogatott is egészen májusig. Május elején azonban már megszakadt a levélírás sora. A mi ezután következett, azt Lőreiné maga mondta el a következőképen:

— Az ismerőseim nagyon vigasztaltak, hogy ne szomorkodjam azért, ha nem is ír az uram, még nem biztos, hogy megúnt. Hátha hadifogságba esett.

— En türelmesen vártam, szomorúan lettem a levélhordó. Egy este, június 9-én sürgős levelet kaptam. Az uram századának a parancsnoka írta, hogy szegény lényem elesett a Grodek melletti harcokban. Pár nap mulva elküldik azokat az apró holmikat, a miket nála találtak. Másnap csakugyan meg is jöttek egy kis csomagban az uram értéktárgyai: az órája, a gyűrűje, meg az én fényképeim, a mit mindig magánál szokott hordani. Kétségtelen volt, hogy az uram elesett. En elhatároztam, hogy bárhogyan is, de felkeresem az uram sírját, mert szándékomban volt a háboru után hazahozatni és itthon eltemettetni. Kis vagyunkánkat is szívesen feláldoztam volna erre a szent célra. Június 11-én este ültem vonatra és nyolc napi utazás után, 19-én Grodekba értem. Hogy milyen utazásom volt, azt nem lehet csak így röviden elmondani. A katonai parancsnokságnál elmondtam, hogy az uram sírját akarom felkeresni. Egy katonát adtak mellém és nagy nehézen a várostól több órányira egy erdőszélben rátaláltam. Nagy domb felelél széles fákerezték álltak. A keresztekre a sírban nyugvó katonák neve volt írva. Az én szegény uram nevét is megtaláltam egy keresztben. Azt mondták nekem, hogy abban a sírban huszan pihennek, husz huszár. Óráig zokogtam a sír fölött és aztán jól megjegyeztem magamnak a helyet, hogy háboru után könnyebben heza tudjam hozatni. Egy katona még helyrajzot is készített róla. En azután hazautaztam és 27-re érkeztem Aradra. Mondhatom, hogy rokonaim és ismerőseim nem ismertek rá, úgy megörögekedtem, úgy lesóványodtam. Itthon aztán még jobban neki adtam magam a szenvedésnek. Három hét mulva, folyó hó 16-án levelet hozott a posta. Az uram írására ismertem már a borítékot. Azt írta, hogy 6 még május végén megsebesült Galiciában, a fejébe golyót kapott, de olyan beteg volt, hogy nem remélték felgyógyulását, azért nem adhatták magáról hírt. Most a pápai gimnázium-kórházban fekszik, arra kér, hogy azonnal utazzam oda, mert már nagyon vágyakozik utánam. En azt hittem, hogy valami álmom játszik velem. Aztán megmutattam a levelet rokonaimnak, a kiknek a tanácsára azonnal vonatra szálltam és Pápára utaztam. Este 6 órakor érkeztem oda. A kórháznál azt mondták, hogy csak másnap délelőtt 11 órakor lehet be menni. Nem hittem, hogy kibirnom másnapig. De mégse örültem bale a bizonytalanságra. Másnap bementem és a mit már nem reméltem volna: — ott láttam az én eltemetett, elsiratott, meggyászolt aramat — élve. Elmondta, hogy a bugyelkérését, a melyben minden írása benne volt, elvesztette a harotéren. Ugy látszik, azt megtalálta valamelyik bajtársra, a ki aztán későbbben elesett és a zsebeinek átkutatásánál talált okmányokból

azt hitték, hogy Lőrei Kálmán halt meg. A föltámadt aradi iparos állapota már annyira javult, hogy legközelebb újból visszamehet a frontra.

Megszünik a lisztutalvány-rendszer.

(Pécskai kenyér az aradi piacon. — A rendőrségi élelmiszerbódék szaporítása.)

Az Aradi Közlöny tudósítojától.

Arad, július 22

Arad város közéletmezése a tények tanúsága szerint napról-napra javul, noba a helyzet változása zökkenők nélkül nem történhetik meg.

Ma már a város üzleteiben keveretlen buza és rozs lisztet árúsítottak és a hatósági kenyér is ebből a lisztből készült. A kiadott rendelet szerint a hatósági műhely naponta köteles Lőcs Rezső helyettes polgármesternek az aznap fogalomba kerülő kenyérből mintát beküldeni és a ma megvizsgált kenyeret nem találta jónak a helyettes polgármester. Savanyu és fanyar. Nem vizsgálatodásul, de a tényeknek megállapítása céljából kell megírni, hogy a malmok előzetesen megmondották, hogy a tiszta buzalisztból sütendő kenyér sem lesz izletes, mert az Országos Gazdasági Bizottság olyan buzát küldött Aradra, amelyet azelőtt egy aradi malom „a küszöbén nem engedett volna át”. A helyzet azonban rövidesen javulni fog, mert a malmok mikélyt új buzához jutnak, keverik vele a régit, hogy a város közönségének gazdag sikértartalmu lisztet adhassanak.

Ma megjelentek Green Nándor főkapitány-nál a pécskai kenversütők közül többen és az iránt érdeklődtek, mezenegdi-e nekik a hatóság, hogy az aradi piacon buzalisztból készült kenyeret árúsítsanak. A főkapitány kijelentette, hogy ennek semmi akadálya most már nincs, csak azt köti ki, hogy a kenyér kilóját 48 fillérnél drágábban nem adhatják. A pécskaiak akceptálták az árt és valószínűleg holnap ismét elfoglalják helyüket és a pécskai kenyér kedvelői, hosszú idő után ismét jól falatozhatnak.

A lisztárúsítás reformálni akarja a tanács és mint megirtuk, utasította a közéletmezési bizottságot, hogy az utalványrendszert javítsa meg. Ugy értesülünk, hogy a helyettes polgármester az egész utalványrendszer megszüntetését fogja javasolni a bizottságnak. Teljesen feleslegesnek tartja arra a hátralévő négy-öt hétre, mert a hatóság most precizen tudja mennyi lisztje van és tökéletesen tudja ellenőrizni az eladást a hatósági üzletekben. Ez is nagy lépés a haladás felé. Természetesen ez nem zárja ki azt, hogy az új gabonából készülő liszt eladását ne kössék valamilyen, a mostaninál mindenese' re egyszerűbb és jobb ellenőrzési rendszerhez.

A főzölisztet, tekintettel arra, hogy a kiörlesse nem történik olyan mennyiségben, mint arra számították, a közönség nem kaphatja meg teljes egészében. Akinek például öt kilogram lisztje, — kenyér és főzölisztre összesen értendő — van utalványa, ez nem kapja meg például az ezen kvantumra eső teljes arányban a főzölisztet, hanem az öt kilónak husz százalékát adják ki neki, tehát egy kilót. A tanács rendelkezésének félreértése volt, ami ma történt, hogy a procentuációt csak a főzö liszt mennyiségére vonatkoztatták és így a közönség sokkal kevesebbet kapott, mint amennyit kaphatott volt. A főzöliszt rész teljes leszállítása az egész lisztmennyiségre értendő, főzö és kenyérlisztre, de csak az, előbbi redukálható.

A rendőrségi élelmiszerüzlet forgalma, Moldován Udón rendőrhadnagy táradhatatlan tevékenysége következtében, napról-napra fokozódik és ma már alig van olyan cikk, amelyet ne árúsítsanak a Szabadság-téri bódében. A tojás beszerzése sok nehézséggel jár, de ha egy-két nap nem is áll olyan nagy mennyiségben rendelkezésre, mint ahogy kívánatos lenne, tojás mindig van és pedig tíz filléres áron. Ma nagyszerű baromfi-áadás is volt a sátorban és egy pár 8-8 és fél kilo-

gramos libát 6 korona 20 filléért árúsítottak. Ilyen baromfiért a közönség azelőtt 9 koronát fizetett. A főkapitány azzal a tervvel foglalkozik, hogy még több élelmiszeik árúsítását honosítja meg és több, de csak ilyen primitív sátor állítat fel, amelyekben városi tisztviselők lennének az eladók. Az idejük megengedné. A bevásárlást természetesen tovább is egy kézben, Moldovánál hazyná, aki minden várakozáson felül tudott bőséges forrásokat megnyitni az aradi közönség részére.

H I R E K. LEGUJABB.

Erkezett éjjel 3 és fél órakor.

(Táviroda, cenzurázva.)

Washington. Az amerikai kormány elhatározta, hogy közlik Németországgal, hogy barátságtalan aktusnak tekintik, ha amerikai állampolgárok ismét életüket veszítik a német tengeralattjárók támadása folytán. A jegyzék továbbá közli, hogy a Lusitánián elpusztult amerikai polgárokért kártérítést követelnek. Németország indítványait, hogy Amerika csak négy hajót járasson a tengeren túl és hogy az utasokat jelentésük be. visszautasították. A jegyzéket pénteken Berlinbe küldik.

Bécs. Ide érkezett beteg tiszt bezzéli Dési Zoltán utolsó óráiról, hogy Dési halálát megelőző napon a tisztek Horodékában hosszú esztendőnél álltak, amikor egy kőnyerbe hirtelen katona szótlanul leült a tiszti esztendőnél. A honvédorvos felismerte Désyt, aki erre bemutatkozott. Ezzel osztrák tiszttel megismerkezett, ilyen korban már nem köteles szolgálni, de Dési azt felelte: „Hogy beszéljek én a parlamentben a háborúról, ha nem voltam ott?” Másnap Dési honvédszázadát parancsot kapott, hogy Horodénka felé tartó ezer kocsit tartsa vissza. A visszaverés sikerült és a győztes honvédek jelentették délután két órakor, hogy Dési hősi halált halt. Holttestét a tisztek megföldítették. Rottenreppen össze volt vagdalva karddal. Értéktárgyait és irásait a tisztek átvették. Horodékában nagy részvét mellett eltemették.

Rotterdam. A szerb akupstinában Lazarics képviselő felszólította Pasicot, hogy Bulgáriával és a monarchiával kössön békét, Pasics válaszával nélkül hagyta. Bejelentette, hogy Oroszország felszólítására szüntették be az előnyomulásukat Durazzohoz.

Athén. Mudros kikötőben egy olasz torpedórombolón megérkezett az olasz tengerészeti vezérkari főnök és tanácskozott angol, francia flották parancsnokaival a görög kisázsiai partok blokádjáról és a Dardanellák elleni akcióról.

Posgay István dr. átvette a gyermekkórház vezetését.

Az Aradi Közlöny tudósítojától.

Arad, július 22.

Ma délelőtt adta át ünnepélyes formák közt Tisch Mór dr. tiszti főorvos a város nevében Posgay István dr. igazgatónak a gyermek kórház vezetését. Exterde Kálmán báró helyettes főszámvevő a leltár szerint lajstromozott berendezést adta át az új igazgatónak, aki a kórház adminisztrációjáért és vagyonáért is felelős.

A virággal szépen feldiszitett igazgatói irodában várta a város küldötteit Prohászka László dr. tb. főorvos és Major József dr. alorvos, valamint a kórház gondnoka és ápoló.

személyzet. Tisch dr. főorvos bemutatatta a megjelenteknek a kórház új vezetőjét, a régi barát-vág érzelmeitől sugárt meleg szavakkal üdvözölte kiváló kartársát, a város egészségügyére eme fontos pozíciójában és a meggyőződés hangján jelentette ki, hogy az igazgató multjában a város közönsége megnyugtató garanciát lát arra, hogy a kórház magasabb emberbaráti feladatának fényesen fog megfelelni az új vezetés alatt. Rámutatott arra, hogy a most megtartott szemle alatt tapasztalt pedáns rend és tisztaság az elhunyt Visky Pál dr. erényeinek bizonyítékát szolgáltatja.

Poszay dr. igazgató kijelentette, hogy minden erejével és tudásával a kórház fejlesztésének fog élni és kartársainak, valamint az ápoló személyzet támogatását kéri.

A betegszobákban vizitelt emután az új igazgató és az egyik teremben a már gyógyuló gyermekek csoportjának élén egy leányka intézett hozzá szívhöz szóló kérést a beteg gyermek ama óhaját fejezve ki, hogy tekintse őket saját szenvedő gyermekeinek és legyen szerető atyjuk. Szép virágcsokrot nyújtott át a könyekig meghatót igazgatónak, aki alig tudott szóhoz jutni és azt ígérte a köréje soraképzett gyermekeknek, hogy minden gondolat, minden gondja az lesz, hogy valamennyien meggyógyulva és egészségesen térjenek vissza szerető szüleik körébe. Az igazgató közvetlen szavai nagy hatással voltak a kis betegekre és az egész város közönsége egyesül abban a kívánságban, hogy nemes szándékát kísérje állandó siker.

— Tisza István gróf a királynál. Bécsből táviratozzák a Budapesti Tudósítónak: Tisza István gróf miniszterelnök, a ki tegnap este Bécsbe érkezett, ma délelőtt Schönbrunnba hajtatott, a hol mindenképp ottani Stöckel-épületben lakó Burián István báró közös külügyminiszterrel tanácskozott. A miniszterelnök azután megjelent a királynál hosszabb kihallgatáson, hogy folyó ügyekről jelentést tegyen. A miniszterelnök a mai nap folyamán megbeszélést folytatott Stürkgh Károly gróf osztrák miniszterelnökkel, valamint a közös miniszterekkel. Tisza István gróf miniszterelnök, mint Budapestről jelentik, bécsi útjáról ma este visszaérkezett Budapestre.

— Az olasz király és az elmeorvos. Chiassóból jelentik: Mengazini professzor neve általánosan ismeretes Olaszországban. Ha valakire azt mondják: „Ennek az embernek Mengazinira van szüksége” — akkor min teki tudta, hogy az illető elmebajos. Köztudomású, hogy Mengazini már 1914. évtől is kezelte III. Viktor Emánuel királyt, aki megfigyeléseiről gyakran tett jelentést Margit anyakirálynőnek és Elena királynőnek. Az olasz király ideg-baja 1914. nyarán igen hevesen jelentkezett és Mengazini azóta mindenütt szerepelt a király kíséretében, ahol nyilvános alkalmakkor csak megjelent. Elkíserte a királyt Avezzanóba, a földrendési katasztróla idején is. A professzor szürke alakja gyakran látható a Quirinálban és a Villa Addában. A leautólsó jelentések szerint, amely az olasz lapokban olvasható a főhadiszálláson folyó életéről. Mengazini professzor is tagja az ulvartartónak.

— Gépészek cséplési munkákhoz. Az aradi gazdasági felügyelőség közbirra teszi, hogy a marosvásárhelyi kereskedelmi és ipartem-re nyilvántartásában több lokomobil és cséplőgép kezelői vizsgát tett fiatal gépész van, kik foglalkozásba óhajtanak lépni a cséplési időre. O y uradalnak és cséplőgéptulajdonosok, kiknek ilyen gépkezelőkre szükségük van,

forduljanak közvetlen a fentemlített kereskedelmi és ipartem-re elnökségéhez.

— József főherceg üzenete a bakancstalon. A következő hájos történet híre érkezik a harctórról: Patauch főhadnagynak, a szegedi 46 ik gyalogezred élelmezési tisztjének az a jó gondolata támadt, hogy a legénységnek már erősen javításra szoruló bakancssal valami „susztarnap” fölével segít. Patauch főhadnagy praktikusán úgy oldotta meg a kérdést, hogy a lövészárkokból előhivatott minden susztert és a tekintélyes számban egybesereglett társaságot egy rögtönzött sátorban helyezte el, ahol a derék csapások Gombás őrmester vezetése mellett tüzes buzgalommal láttak munkához. Amikor már körülbelül ezer bakancssal elkészültek, tizenöt suszter öt-öt pár bakancssal a kezében megindult a lövészárkok felé és hason esuszva beszállították oda a megjavított lábbeliket. Az ágyúállások közelében József főherceg autójával találkozott a suszter-csapat. Szóvaltatták és tovább akartak indulni, a fenséges ur azonban megállította őket és érdeklődött az utjuk célja iránt. Amikor a főherceg meghallotta, hogy a vitéz 46-ik gyalogezred jéletéről van szó, őrménnek adott kifejezést Patauch főhadnagy jó eszméje felett és írásban is üdvözölni akarta a hős regimenteret. Az egész társaságnál, beleértve magát a fenséges tábornokot is, nem volt egy darab papír sem. József főherceg ekkor gyors eihatózással elvett az egyik suszterből egy frissen talpalt bakancsot — a bakancs véletlenül Diendorfer kapitány zászlóaljparancsnoké volt — és a talpra írta üdvözlését a 46-ik gyalogezred legénységének és tisztikarának. Hogy Diendorfer kapitány mennyire el volt ragadtatva a talp-üdvözléstől, az képelehető. A kiváló bakancsot különben az ezred relikviái közé díszhelyre helyezték.

— Két libért tizenöt nap. Temesvárról jelentik: Gorica János gyümögi földműves tegnap három darab libát vitt Temesvárra és azokat a beivárosi piacon árulta. A liba párjéért azonban a megállapított hatósági árak dacára huszonnégy koronát kért. Egy rendőrőrmester, a ki a piacon ellenőrző szolgálaton volt, figyelmeztette Goricát, hogy a libát ilyen magas áron nem szabad árulnia. Gorica nagy huzódzva leszállította a liba párjának árát husz koronára, majd pedig újabb erőlyes figyelmeztetésre tizennyolc koronára. Minthogy azonban az árat tovább nem akarta leszállítani s a rendőrőrmesterrel feleselni kezdett és kijelentette, hogy nem törődik a hatóságilag megállapított árakkal. Goricát bekisérték a főkapitányságra. A főkapitányságon Zsivánovics Mihály dr. rendőrkapitány jegyzőkönyvet vett fel az esetről s a megállapított tényállás alapján Mikos Gábor dr. tb. főkapitány, mint rendőri büntető bíró, Gorica Jánost a belügyminiszternek 5600. számú, az élelmiszeruzsora megtorlásáról szóló rendelete értelmében tizenöt napi elzárásra és kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte el. Megállapítást nyert, hogy a Gorica által árult liba sovány és párja mindössze öt kilogrammot nyom és Gorica a liba kilogrammjáért negy koronán felül követelt, holott a megállapított hatósági ár szerint a liba párja mindössze hat korona helyen fillér volna. A libát a rendőrség elkobozta, a jövedéki hivatal által eladatta és a befolyt pénzt a pénzbüntetés részbeni biztosítására tartotta vissza.

— Aradiak a veszteséglistákban. A 214 számú veszteséglistájában a következő aradi tisztek szerepelnek: Mandl Andor 28. vadász-zászlóaljbeli hadapródjelölt, Anter Róbert 28. vadász-zászlóaljbeli hadapródjelölt, Csogregy Mihály 28. vadász-zászlóaljbeli tartalékos hadnagy, Hrbak Ferenc 28. vadász-zászlóaljbeli egyéves önkéntes, Lendvay László 28. vadász-zászlóaljbeli hadapródjelölt, Péczeli Béla 33. gy. e. zászlós, Répássy Odón 33. gy. e. zászlós, Schwarz Oszkár 33. gy. e. zászlós és Tesits Milivoj 33. gy. e. hadnagy megsebesültek.

— Izraelita istentisztelet. A templomi előjáróság közbirra teszi, hogy a péntek esti istentiszteletet további intézkedésig háromnegyed 7 órakor kezdik.

— Egy kis árjegyzék kivonata Fischer áruházának a Szabadság-téren, u. m.: nyers selyem női és férfi-ernyők Kor. 4.50 fillér, férfi cérna-harinyák katonák részére is megfelelők, 50 fillér párja. Turista ingek nagy választékban 3 korona darabja, rövid alsónadrágok 1.50 fillér. Mindenki keresse fel a Fischer áruházat a Szabadság-téren. Fénykép kedvezmény. 227

— Írásmunkák, sokszorosítások, írógép-javítások, előnyös árban eszközöltetnek. Gyors-, gépiró- és könyvelői szaktanfolyam. Ziffer és Hollós, Br. Bohus-palota. 1887

— Az „Aradi Közlöny” egyes példányai Budapestben kaphatók Breuer Nővérek dohánytöredékében VI., Teréz-körút 54.

Magyar pap nevelte a leggazdagabb főherceget.

(Frigyes főhadparancsnok tiának tanulási rendszere.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 22.

Mindig tudta a magyar közvélemény, hogy Frigyes főherceg és fenséges neje, Izabella főhercegnő mennyire rokonszenveznek a magyar nemzettel s hogy családjukban ezt a szellemet mily gonddal ápolják. A magyar nemzet ezért mindig is őszinte bizalommal és szeretettel viseltetett Frigyes főherceg iránt. Kitént ez akkor, midőn öfelsége a hadaink legfőbb vezetését is a háboruban rá bízta.

Most pedig, midőn Albrecht főherceg, Frigyes főherceg tábornagynak fia — leggazdagabb főherceg, mert ő örökölte néhai Albrecht főherceg óriási vagyonát — érettségi vizsgáát letette, olyan érdekes dologról szereztünk tudomást, mely nemesak fényesen dokumentálja, hogy Frigyes főherceg mennyire gondolt fiának magyar szellemében való neveltetésére is, de egyenesen olyan példát statuált a főhercegek neveltetéséről, mely Ausztriába, való viszonyunkban nagy jelentőséggel bír a mely egyenesen rámutat arra, hogy mikép is kell egy főherceget, ki osztrák főherceg, de magyar királyi herceg is, a maga közjogi helyzetének megfelelően nevelni. És mindez nemesak a magyar és osztrák kormány hozzájárulásával, de egyenesen a király legfelsőbb tudomása és jóváhagyása mellett történt.

Beavatott helyről vett információink így szólnak:

Albrecht főherceg három éves kora óta beszéli a magyar nyelvet. Mikor életének hatodik évét betöltötte, a fenséges szülők magyar nevelőkre bízta gyermeküket, Mészáros János dr. esztergomi főegyházmegeyi áldozópapra, aki 12 év óta működik Albrecht főherceg mellett, sőt a népiskolának és a gimnáziumnak összes osztályain felvezette egész az érettségig.

A népiskola első két osztályában a tanítás kizárólag magyar nyelven folyt, csak a második év végén került a kis főherceg mellé egyszerűsmind német tanár is, Czerny Rudolf személyében, aki azután Mészáros dr.-ral megosztotta a tanórákon és tantárgyakon. Mikor Albrecht főherceg tízéves lett, a gimnáziumba kívánt lépni. Ekkor aztán határozni kellett a felől, milyen nyelven, miféle tanterv szerint és melyik osztrák vagy magyar középiskolában végezze a tanulmányait. Eldíig az uralkodóház fiatal főhercegei vagy kizárólag az osztrák, vagy (József nádor családjában) kizárólag a magyar tanterv szerint végezték középiskolai tanulmányaikát.

Frigyes főherceg és Isabella főhercegnő arra az álláspontra helyezkedtek, hogy gyermeküknek, mint osztrák főhercegnek, természetesen ismernie kell a német nyelvet és irodalmat s egyszersmind Ausztria földjét, népeit, történelmét; egyuttal azonban, mint magyar királyi hercegnek, meg kell szereznie a magyar nyelv és irodalom, a magyar földrajz és történelem alapos ismeretét. Ebből az elvből származott a dualisztikus tanítási rendszer gondolata. Csakhogy az ilyen kétnyelvű, vegyesen osztrák és magyar tanterv nem illett bele sem az osztrák, sem a magyar középiskolák főnálló kereteibe s ezért szükségessé vált Albrecht főherceg számára külön tanítási tervvezetnek kidolgozása. Ehhez a fenséges szülők mindenképp előtt a király legfelsőbb jóváhagyását nyerték meg, majd pedig mindkét állam közoktatásügyi minisztériumainak felügyelete alatt kidolgoztatták az új herceg tanulmányainak részletes tervzetét.

Ennek értelmében Albrecht főherceg a középiskola tantárgyait felerészben magyarul (hit-tan, magyar nyelv és irodalom, Magyarország története, számtan, mértan), felerészben németül (német nyelv, Ausztria története és földrajz, latin, természettudományok) tanulta. A vizsgálatok évről-évre a bécsi Theresiánumban tartattak.

A vizsgáló-bizottságba ugy a magyar, mint az osztrák közoktatásügyi minisztérium kiküldte képviselőjét, azonkívül minden tantárgyra egy-egy szaktanárt, mint cenzort.

E szerint a tanterv szerint végezte Frigyes főherceg tábornagy fia középiskolai tanulmányait, melyek — mint jelentettük — folyó hó 15-én az érettségi vizsgálat fényes eredményével befejezést nyertek.

Még megjegyezzük, hogy, mint értesülünk, Albrecht főherceg augusztus közepén kezdi meg katonai szolgálatát. Ott nyeri az elméleti és gyakorlati kiképzését, majd a tiszti vizsgálat letételével mint hadnagy egy tiroli vadászrezendbe lép, ahol annakidején Frigyes főherceg is megkezdte katonai pályáját.

Az Aradi Közlöny

a világháború eseményeiről mindenkor a legalaposabb és a legfrissebb tudósításokban számol be. Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborús híreinek megbízhatósága révén is legolvasottabb napilap.

Az Aradi Közlöny-t

a közönség minden rétege olvassa, épen ezért egyben a legjobb hirdetési organum is.

Az Aradi Közlöny

mindenhová követei há olvasóját. A kiadóhivatal nyaraló és bevonult előfizetőinek, előbbieknek a nyári tartózkodási helyre, utóbbiaknak a tábori postán pontosan utána küldi

az Aradi Közlöny-t.

Az Aradi Közlöny előfizetési árai:

Helyben:	Vidéken:
Egy óra 2 K — f.	Egy óra 2 K 40 f.
1/4 óra 6 K — f.	1/4 óra 7 K — f.

Tessék mutatványszámot kérni.

NYÁRI SZINHÁZ.

Péntek, 1915. július 23-án:

Király Ernő vendégfelleléptével:

A tiszavirág.

Operette 3 felvonásban.

Kezdete este 8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

ZSIR

prima, egészséges idei.

Szalonna

napi árban kapható

Kalmár Endrénél

Arad, Asztalos Sándor- és
Chorin-utca sarok. 269
670. Telefon szám 670.

Legfinomabb

Petroleum

Str. 56 fillér.

1011

Braun N. A.

festékraktárában

Arad, Boros Beni-tér 7.

Uditő, Egészséges, Olcsó a Citrász-por.

Egy-egy adagból, egy pohár vízben feloldva, a legkellemesebb

limonádét

készíthetjük. Ara: adagonként 10 fillér, 12 adag 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget deszficiálja, utólke igen kellemes. Ara egy porcellán-szelencénsk 60 fillér.

Lábizzadás,

kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik a "PEPPO" folyadék és Peppo" hintőpor segítségével. Szárit! Szagtalanít!

Peppo-folyadék ára utastáskával 1 korona.
Peppo-hintőpor ára utastáskával 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője az egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

A szépségápolás titka a használandó
szépségápolószerek helyes megválasz-
tása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készit-
mény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fil-
lér. 1 tégely krém 1 korona.

Szines arcpорок!!!

Próbadoboz 50 filléri Kék, zöld, illa,
testszin, sárga, barna Szinházi vagy este
kávéházi világításnál osodás hatásu.

Kapható:

1848

Rozsnyay Mátyás gyógy- szertárában Arad, Szabadság-tér.

Permetező javítások elfogadtatnak. **PATENT.**

Egészségi kútszivattyúk.

A kútszivattyúk a kut-aknában képződő mérges gázokat és egészségtelen levegőt elvezetik, a fagy-csapon alkalmazott suhany mindig friss, hide levegővel hozza a vizet érintkezésbe, miáltal a víz is mindig friss üdítő és egészséges marad. Mivel pedig az akna fedett, a levegőben uszkáló baktériumok az aknától elzártnak és így fertőzés alig történhet. — Az egészségi szivattyúk tölen nem fagynak be, nyáron pedig állott víz nem marad benne.

A szivattyúknál minden fa alkatrészt mellőztetik, mert ezeket vianyalka képződik ami a kolera, tifusz és más egyéb betegségek bacillusainak valóságos tenyésztelpeivé változhat. 1121

Régi rendszerű kútszivattyúk átalakítását elvállalok.

Patent tűzfűcskendők.

Patent borszivattyúk.

Patent kályhacsövek.

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott
szivattyú készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Költözők figyelmébe!

villany bevezetéseket
csillár átszereléseket
jutányosan végez

Kalmár József

villanszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

„JESSY“
a legkövetesebb tisztító-szer. Fehér vászon cipőkhöz kis üveg 70 fillér, nagy üveg 1 korona.
Női és férfi fehér- és szürke tenniscipők óriási választékban.
Cipő Tőzsde
ARAD.
Apollo mozi mellett.

a) a pénzügyőrségnél tartósan alkalmazott népfölkelésre kötelezettek; — b) a vasutaknál és azok műhelyeiben, a forgalmi, pályafenntartási, vontatási, műhelyi és szertári szolgálatban, továbbá a m. kir. vasgyárak központi igazgatóságánál és az annak vezetése alatt álló gyárakban és üzemekben tartósan alkalmazott népfölkelésre kötelezettek; — c) a posta- és távírda intézetnél, az I. es. kir. szab. Dunagőzhajózási társaságnál, a magyar királyi Folyam- és tengerhajózási részvénytársaságnál, a Német dunagőzhajózási társaságnál, valamint egyes, a hadiforgalomban résztvevő s a cs. és kir. trieszti tengerszállítási vezetés által külön kijelölendő tengerhajózási vállalatoknál állandóan forgalmi szolgálatot teljesítő, vagy az azokhoz tartozó gyárakban és műhelyekben tartós alkalmazásban álló népfölkelésre kötelezettek; — d) a községek és városok által népfölkelő munkások gyanánt, valamint a hadiszolgálatokról szóló 1912. évi LXVIII. tc. 4. §-a alapján személyes hadiszolgálatokra az összeírás előtt kiállított egyének, továbbá az egyéb különleges hadicélú szolgálatokra az összeírás előtt igénybe vett népfölkelésre kötelezettek, feltéve, hogy rendelkezésük folytán állandó tartózkodásu helyüket már elhagyják és a bemutató szemléig (utóbemutató szemléig) vissza nem térnek; — e) a határrendőrségnél állandóan és hivatásszerűen alkalmazott egyének (a szolgák kivételével); — f) a bevett és a törvényesen elfismert vallásfelekezetek felszentelt, illetve felavatott és tényleg hivatásszerűen alkalmazott, illetőleg nyugalmazott lelkészel és papi jellegű tanára.

Az a), b), c), d) és f) betűk alatt említett népfölkelésre kötelezettek azt, hogy állandóan és hivatásszerűen vannak alkalmazva, feltesse hatóságuk, igazgatóságuk stb., illetve munkásosztág parancsnokságuk, a vasutak és azok műhelyeinek alkalmazásában állók szolgálati főnökségük által szabályszerűen kiállított bizonyítvánnyal a községi előjárásuk előtt igazolni tartoznak.

Az a), c) és f) betűk alatt említett egyének azonban csak abban az esetben igényelhetik a felmentést, ha az említett minőségükben legalább 1915. évi július 1-je óta vannak alkalmazva és az a körülmény fentemlített bizonyítványban szintén igazoltatik.

Nem tartoznak megjelenni a népfölkelési bemutató szemlén a nyilvánvalóan alkalmatlanok, az orvosok és a rokkantsági nyugdíjások állományába tartozó katonai és honvéd egyének, valamint azon 1865, 1866. és 1867. évi születésű egyének, kik az 1868. évi XL. tc. alapján a 19. évük betöltése előtt a hadsereghez (haditengerészethez) önkéntesen beléptek.

Azon népfölkelésre kötelezett, ki a népfölkelési bemutató szemlése szóló behívási parancsnak nem tesz eleget, karhatalommal vezetett elő és az 1890. évi XXI. tc. 4. §-a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntetettik.

Kelt 1915. évi július havában.

9000. H. M. el. 18-1915. szám.

Hirdetmény.

Az 1915. évi II. tc. alapján utasítatnak mindazon népfölkelésre kötelezettek, kik az 1865. évtől 1872. évig bezárólag terjedő években születtek, — tekintet nélkül arra, vajjon annak idején katonai szolgálatot teljesítettek-e vagy sem — hogy összeírásuk végett a tartózkodási hely községi előjáróságánál (városi hatóságánál) kis-községekben a körjegyzőségek székhelyén jelentkezzenek és pedig az Aradon tartózkodók 1915. július 26-tól 1915. augusztus 7-ig az aradvárosi katonaiügyi osztálynál.

Hasonlóképpen jelentkezni tartoznak azon 1878. és fiatalabb születési évfolyamokba tartozó egyének is, akik 19. évük betöltése előtt a közös hadseregben (haditengerészeten) önkéntesen belépés folytán tényleges szolgálatukat megkezdték és az 1886. évi XX. t.c. értelmében, vagy a csendőrségnél elöltött legalább négy évi szolgálatuk folytán, az 1881. évi II. tc. értelmében a népfölkelés kötelezőből 42. életévük betöltése előtt elbocsátatnak, de az 1915. évi II. tc. alapján újból népfölkelésre kötelezetteké válnak.

Nem tartoznak jelentkezni: 1. a tartalékos, szolgálaton kívüli viszonyban levő és a nyugdíjas katonai hadvidjások, amennyiben katonai rangjukat megtartották; 2. az 1872. évi születésű, a népfölkelési tényleges szolgálatra bevonult, de elszabadságolt, valamint az 1872. évben született és a népfölkelési tényleges szolgálat alól felmentett A) alosztályú (vagyis kiképzett) népfölkelésre kötelezettek.

A jelentkezés alkalmával a népfölkelésre kötelezettek a személyi adatokat feltüntető okmány igazolásul felmutatandó.

Az összeírásuk végett fentiek szerint jelentkezésre utasított egyének összeírásuk után az előjárásnak később közzeendő rendelkezésének képest a folyó évi augusztus 23.tól október 7-ig terjedő időközben és helyen népfölkelési bemutató szemlére fognak behívatni.

A magyar szent korona országainak területén tartózkodó azon osztrák állampolgárok és bosznia-hercegovinai tartományi illetőségű egyének, kik a behívott születési évfolyamokhoz tartoznak, hasonlóképpen iratnak össze és hivatnak be bemutató szemlére, mint a magyar állampolgárok.

Az összeírásnál tehát a fent megjelöltek kivételével mindeki-nek meg kell jelennie, aki a fennebb megjelölt évek valamelyikében született.

A népfölkelési bemutató szemlén való megjelenés és egyáltalán bizonytalan időre a népfölkelési tényleges szolgálat alól is felmentettek a következők:

Ha szeplőjeitől

meg akar szabadulni,

Ha tiszta, fehér arcbőrt

óhajt, használjon okvetlen Hajós-féle

Ibolya „Doré“ krém.

Ara egy tégelynek 1 korona.

Ibolya Doré szappan 70 fill. Ibolya Doré puder 1 K 20 fill.

Vigyázat a „Doré“ szóra.

Legjobb fekete v. barna

Hajfestő

a „Melogen“. Ara 2 korona.

Szőrvesztő-Depilator. E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrt a nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kapnak a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrássy-tér 22. sz.

Alapították 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik. Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

Vastagabb betűkkel kivételesen szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/6 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

ALKALMAZÁST KERES.

Egy vizsgázott

sebész és belgyógyászati ápolónő, több évi gyakorlattal, privát beteghez ajánlkozok. Cím: Uj utca 1. sz., A. B. 2615

Hadmester,

nős, fűszer, gyarmatárú szakmából, magyar, német, román nyelvismerettel, üzletvezetői, raktárnoki vagy irodai állást keresek október 15. belépésre. Megkereséseket kérek Jungsz Jenő címre Monospetri, Bihar megye. Kivánatra fényképpel szolgálok. 2625

ALKALMAZÁST NYER.

Szerény igényű,

megbízható izraelita árvaleányt keresek, ki nőmnek a házi teendők végzésében segítkezzen. Ajánlatok „Családtag” jellegre a kiadóhivatalban. 2629

Egy nagyobb kifutó áru felvételt. Cím a kiadóhivatalban.

ÜZLETEK.

Andrássy-tér 8.

számu házban egy kisebb üzlethelyiség — különösen dohánytörszédének alkalmas — azonnalra kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22. szám.

INGATLAN.

Szék

Gyórokon, természetesen együtt, eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2604

KIADÓ LAKÁS.

3 szobás

privát lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

Andrássy-tér 8. sz.

alatt egy L. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, augusztus 1-re kiadó. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Keressék megvételre

egy ipari célra megfelelő, jókarban levő fényképező gépet. Cím: Krajcsovits János, Körösbökény. 2628

Közkövet

teljesen pótol, bevált a sokkal olcsóbb Cuprin kapható Kovács Soma Társánál, Aradon. Kézi és háti kénporozó raktáron. 2626

Szapró

60 fokos, duplán égetett, saját termésű, kiváló zamatu 400 liter pálinkát ajánlom megvételre, ill. terenként négy koronáért. Cím a kiadóhivatalban tudható meg. 2622

Papírszalvéta

1000 darab 5 koronáért kapható Pichler Sándor papírkereskedésben, Szabadság-tér. 781

KÜLÖNFÉLE.

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételre a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

Használt ólom megvételre kerestetik.

489—1915. eln. szám.

Hirdetmény

a huszfogyasztás korlátozásáról.

A magyar királyi miniszteriumnak 2857—1915. M. E. számú rendelete alapján ezennel közhírré teszem, hogy marhahúst, borjúhúst és sertéshúst a hét két napján és pedig kedden és pénteken akár nagyban, akár kicsinyben (adagokban) árúsítani, vagy egyébként forgalomba hozni tilos.

Ugyanezen napokon tilos fogadóknak, vendéglőkben egyetl jellegű és más étkező helyeken az említett huszemelekből előállított ételket kiszolgáltatni.

Ez a tilalom nem vonatkozik a húspárlatok előállítására, amelyeknek előállítására hosszabb időt igényel és fogyasztása hosszabb időn át történik; nem vonatkozik továbbá a szárvasmarha, borjú és sertés levágásából nyert és emberi táplálkozásra alkalmas melléktermékekre.

Húsnak vagy húsféléknek elárúsítására szolgáló üzletekben tilos az előbb meghatározott napokon ezen rendelkezés tilalma alá eső húst, vagy ételt az elárúsító helyiségben a közönség részére, az átvevő vagy elfogyasztást lehetővé tevő módon készen tartani.

A ki jelen hirdetményben foglalt tiltó rendelkezéseket megszegi, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1914. évi L. tör. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ezen hirdetményben foglalt rendelkezések azonnal hatályba lépnek.

Arad, 1915. évi július hó 12.

Green Nándor,
főkapitány.

Kékkő és hárs

kapható

Färber Lajos

cégnél.

2418

Nőtisztviselő

gyakorlott könyvelő, levelező, gép- és esetleg gyorsíró, magas fizetéssel, azonnali belépésre kereskedelmi irodába

alkalmazást nyer.

Ajánlatok, bizonyítványmásolatokkal, „Perfekt” jelige alatt a kiadóhivatalba küldendők.

Borona-u. 88. szám alatti jóforgalmu 2618

vendéglő

fedett tekepályával, augusztus 1-től

kiadó.

Bővebbet Reusz Sándor söraktár.

Andrássy-tér 8. számú

házban egy kisebb

üzlethelyiség

— különösen dohánytörszédének alkalmas — azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában József főherceg-ut 22.

T. gazdaközönség

figyelmébe!

Aratási és cséplési időnyre:

**Gépfagygyut,
Gyantát,
Gépolajat,
Kocsikenőcsöt,
Kőolajat.**

2238

Szőlőpermetezésre

rézgálicot

legolcsóbb napi áron ajánl

Hubert József

Arad, Szabadság-tér.
Telefon 262.

458—915. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város tulajdonát képező fa- és fémipariskola, valamint az árvaházépületnek Eternit-palával való fedése iránt f. évi július hó 26-án árlejtést tart.

Bánatpénztől leteendő az ajánlati ár 5%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirban.

Az árlejtésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet részt venni.

Az írásbeli ajánlatok leszártan nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1915. évi július hó 12-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Az ujonnan életbe lépett polgári perrendtartás folytán szükséges

ügyvédi

és

birósági

nyomtatványok

kaphatók az

Aradi Nyomda Részvénytársaság nyomdájában,

József főherceg-ut 22. szám.

(Bejárat a Kossuth-szoborral szemben.)